

LNB PRESES APSKATS
24-02-2023

Sagatavoja:
INFORMĀCIJAS PAKALPOJUMU UN SBA NODAĻA
UZZIŅU UN INFORMĀCIJAS CENTRS

Medijpratība: kur un kā

Inga Kalva-Miņina

Vai ir iespējams pilnībā apgūt medijpratību? Atbilde ir – nē. Arī tad, kad šķiet, ka tu tik labi orientējies informācijas pārbagātajā pasaulē, tad, kad šajā jomā zini daudz vairāk nekā lielākā daļa tavu draugu, kolēģu vai radnieku, tu nedrīkst aizmirst turpināt izglīties, interesēties par aktuālajiem notikumiem Latvijā un pasaulē. Straujais dzīves ritms un tehnoloģiju attīstība nemitīgi liek mainīties mums pašiem un mūsu dzīvēm, un arī medijpratību nav iespējams apgūt pilnībā, – nav iespējams sasniegt augstāko medijpratības līmeni, jo tā ir jāapgūst visas dzīves laikā.

Laikrakstā jau esam stāstījuši par skolēnu un studentu viedokli saistībā ar medijpratības apguvi, esam ieklausījušies medijpratības ekspertu un žurnālistu viedokļos un ieteikumos. Medijpratības jomā ir jāizglītojas nemitīgi, un Rēzeknes Mūzicglābības centrs ir tā vieta, kurā iespējams sevi pilnveidot dažādās jomās, tai skaitā arī medijpratībā. Arī bibliotēkās, kas ir izveidojušas par nozīmīgām kultūrvietām un arī izglītības salīdzinām, cilvēki var pilnveidot savas medijpratības prasmes. Tādēļ šajā reizē atskatījamies uz to, kādas aktivitātes saistībā ar medijpratību ir notikušas pagājušajā gadā (un kādi pasākumi tiek plānoti šogad) Rēzeknes Centrālajā bibliotēkā un Latgales Centrālajā bibliotēkā, kā arī noskaidrojam, kā pērnā gada izskaņā noslēdzies Kultūras ministrijas un Latvijas Universitātes projekts "Medijpratības un informācijpratības nodarbības Latvijas austrumu pierobežas reģionu mācību iestādēs".

Ir svarīgi nemitīgi izglīties

RTA Mūzicglābības centra kolektīvs (no labās): vadītāja Ilze Skromule, mūzicglābības koordinatore Anita Strode un lietvede Aija Vonoga

Pagājušā gada izskaņā Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas Mūzicglābības centra (MIC) vadītājas amatā darbu uzsāka ILZE SKROMULE. Jautāju viņai par interesentu iespējām apgūt medijpratību un par tām aktivitātēm, kas notikušas, šajā jomā izglītojot sabiedrību (jāpiebilst, ka pārdomājuma laikā vieni no pirmajiem kursiem, ko MIC piedāvāja attālināti, bija saistīti tieši ar medijpratību).

Kādi ar medijpratības jomu saistīti kursi ir notikuši Mūzicglābības centrā?

– Esam organizējuši šādus ar medijpratību saistītus kursus: «Medijpratības nozīme izglītībā», «Mediju studijas un komunikācija», «Medijpratības veicināšana skolās», «Medijpratība izglītībā: tendences un izaicinājumi». Tie ir bijuši gan pavisam īsi kursi divu stundu apmērā, gan apjomīgākas programmas (32 akadēmiskās stundas), lai pielāgotos interesentu vajadzībām un iespējām. Tāpat pozitīvas atsauksmes esam saņēmuši par 2022. gada vasarā organizēto «RTA Medijpratības vasaras skolu».

Kādēļ par šo tēmu ir jārunā un jāturpina izglītēt sabiedrību?

– Mūsdienās, kad liela daļa sabiedrības daudz laika pavada, komunicējot sociālajos tīklos un izmantojot dažādas digitālās platformas, ir ārkārtīgi svarīgi izglīties šajā jomā. Reizēm var novērot, ka cilvēki darbojas digitālajā telpā, bet nav «izlasījuši lietošanas instrukciju» par to, kā būtu pareizi un droši to darīt. Ikdienā saskaramies ar lielu informācijas daudzumu, kurā nezinātajam reizēm kļūst grūti orientēties un izvērtēt, kas no tā ir vērtīgs un kas atmetams.

Vai medijpratības kurss ir plānots organizēt arī šajā gadā?

– Drīzumā plānojam organizēt kursu, kuru primārā mērķauditorija ir pedagogi, kas vēlas ieviest savā darbā medijpratības elementus, mācīt skolēniem kritisko domāšanu, prasmi analizēt mediju saturu un atbilstoši rīkoties digitālajā vidē. Programma būs noderīga arī citiem interesentiem – ikvienam, kuru interesē, kā notiek informācijas veidošana, apstrāde un izplatīšana, izmantojot masu komunikācijas līdzekļus. Kursu laikā tiks sniegta zināšanas par mediju darbības principiem, funkcijām, mediju vēstījumu sagatavošanu, manipulācijas tehnikām, kas ļauj kritiski izvērtēt informāciju, uzvert mediju ziņojumu patieso mērķi un atpazīt faktus no viedokļiem.

Kādēļ, tavuprāt, mūzicglābībai ir tik svarīga loma cilvēka izaugsmei? Kādas ieceres, esot Mūzicglābības centra vadītājas amatā, vēlies īstenot?

– Mūzicglābības joma ir ārkārtīgi plaša. Tā paver daudzus darbības virzienus. Daļiņa vietēja un starptautiska mēroga projekts, darbs ar strādājošiem un bezdarbniekiem, individualizētu piedāvājumu izstrāde, kā arī sadarbība ar lektoriem, programmu rakstīšana, jomas popularizēšana – tas viss ir vērts uz to, lai paldzētu cilvēkiem vieglāk orientēties piedāvājumā un katram atrast sev vispiemērotāko.

Nevar noliegt, ka tas paredz arī nemitīgi pašizglītošanos, jo piedāvājums, iespējas un informācijas telpa attiecīgajā jomā ir ļoti plaša. Turklāt, uzsākot darbu jaunā amatā, laiks paiet, apgūstot visu, kas ir izdarīts jau iepriekš, lai manis kā jauna cilvēka ienākšana Mūzicglābības centra kolektīvā palīdzētu izaugsmei, nepātraucot iepriekš sāktos procesus. Grūbu arī izteikti pateicību manai priekšgājējai Karīnei Laganovskai par ieguldījumu Mūzicglābības centra darbā.

Jau sen ir zināms teiciens «Mūžu dzīvo, mūžu mācies!», taču bieži vien tas paliek teorētiskas idejas līmenī. Cilvēki, iegrimuši ikdienas pienākumos, neredz iespēju vai nerod motivāciju to īstenot praksē. Taču jāsaprot, ka ir grūti būt labai profesionālim, izmantojot tikai tās zināšanas, kas iegūtas pirms daudzziem gadiem skolas solā, laikā, kad tik strauji mainās darba stils, aizvien vairāk pārejot no klātienēs uz attālinātajām formām, kad aizvien biežāk mūsu mājās un darbvietās ienāk visa pasaule, kad līdzības un komunikācijas prasmiem ir tik milzīga nozīme. Nemītīga izaugsme ir priekšnoteikums veiksmīgai gandarījumam ikdienā.

Loti bieži darba devēji lūdz savus darbiniekus papildināt zināšanas vienā vai otrā jomā, bet tikpat svarīgi arī cilvēkam pašam paaugstināt savas stiprās un vājās puses, meklējot iespējas pilnveidoties. Mūzicglābības kursi šajā ziņā ir lielisks palīgs. Cilvēks, kas pilnveidojas, kļūst konkurētspējīgāks, prot efektīvāk izmantot savus talantus un potenciālu, līdz ar to spēj veiksmīgāk iekļauties sabiedrībā un īstenot savas ieceres.

Medijpratības nodarbībās izglītoja 993 skolēnus 21 austrumu pierobežas skolā

2022. gada nogalē noslēdzās Kultūras ministrijas un Latvijas Universitātes (LU) sadarbības projekts «Medijpratības un informācijpratības nodarbības Latvijas austrumu pierobežas reģionu mācību iestādēs». Tā laikā LU Sociālo zinātņu fakultātes Komunikācijas studiju nodaļas mācītspēki viesojās 21 Latvijas austrumu pierobežas skolā, uzlabojot 9.–12. klašu jauniešu medijpratību un informācijpratību kontekstā ar Krievijas uzsāktu un īstenoto karadarbību Ukrainā, dezinformācijas izplatīšanu, tās atpazīšanu un radītajiem riskiem.

LU pētnieki – Klīnta Ločmele, Anastasija Tetarenko-Supe, Velta Skolmeistere, Viktorija Tkačenko, Raivis Vilūns un Kaspars Licītis – viesojās 21 austrumu pierobežas skolā, uzrunājot 993 skolēnus no Aglonas vidusskolas, Austrumlatvijas Tehnoloģiju vidusskolas, Baitinavas vidusskolas, Balvu profesionālās un vispārīgizglītojošās vidusskolas, Balvu Valsts ģimnāzijas, Ciblas vidusskolas, Dagdas vidusskolas, Daugavpils Valstspilsetas vidusskolas, Jāņa Eglīša Preiļu Valsts ģimnāzijas, Krāslavas Varavīknes vidusskolas, Maltas vidusskolas, Rekasas vidusskolas, Rēzeknes 2. vidusskolas, Rēzeknes 5. pamatskolas, Rēzeknes 6. pamatskolas, Rēzeknes Valsts poļu ģimnāzijas, Riebiņu vidusskolas, Rugāju vidusskolas, Viļakas Valsts ģimnāzijas, Viļānu vidusskolas un Zilupes vidusskolas. Pērnā gada oktobra laikrakstā «Vietējā Latgales Avīzē» LU Komunikācijas studiju nodaļas docente, Sociālo un politisko pētījumu institūta pētniece Klīnta Ločmele stāstīja par projektu, kura laikā viņa bija viesojusies Rugāju vidusskolā, Rekasas vidusskolā, Viļakas Valsts ģimnāzijā un Baitinavas vidusskolā. Vieslekcijas prezentācijā iekļautā tēma par pieciem sabiedrības maldināšanas veidiem ir aktuāla visu paaudžu cilvēkiem, tādēļ pētniece dalījās ar šo informāciju arī ar mūsu laikraksta lasītājiem (2022. gada 14. oktobra numurā lasiet par: foto un video izmantošanu citā kontekstā, viltvārzu principa izmantojumu, sociālo mediju lietotāju izplatīto nepatieso informāciju, naida rumu, dziļviltojumiem un neticamiem stāstiem).

Projekts «Medijpratības un informācijpratības nodarbības Latvijas austrumu pierobežas reģionu mācību iestādēs» ir noslēdzies. Kādas ir tā laikā gūtās atziņas, laikrakstam «Vietējā Latgales Avīzē» stāsta projekta vadītāja, LU docente LAURA ARDAVA-ĀBOLIŅA: «Lielākā daļa skolēnu atzina, ka labprāt vēl piedalītos šāda veida nodarbībās. Jāuzsver, ka tās bija vērtīgas arī pedagogiem, kuri novērtēja to, ka pētnieki brauc uz skolām un izglīto skolēnus par šo mūsdienās tik aktuālo tēmu, turklāt jo īpaši tagad, kad attīstās dažādi jauni tehnoloģiski risinājumi internetā, kas, piemēram, sociālo tīklu platformā TikTok milzīgā ātrumā iegūst tik lielu popularitāti. Tādēļ tieši skolēniem šāds lekcijas ir ļoti vērtīgas, jo tās palīdz viņiem orientēties šajā jaunajā informācijas plūsmā un saprast tehnoloģiskās lietas – kā neuzķerties uz viltus ziņām, kādā veidā strādā sociālie mediji. Nodarbības laikā skolēni ieguva jaunas zināšanas par to, kas ir

Projekta laikā septembra noslēgumā docente Klīnta Ločmele viesojās Ziemeļlatgalē, lai skolās stāstītu par dezinformāciju kontekstā ar Krievijas sāktu karu Ukrainā, tostarp Krievijas izplatīto propagandu

pilnveidoties šajā jomā?

dziļviltojumi (*jeb deep fake (angļu val.) – I.K.M.*), kas ir naida runa, kā pārbaudīt attēlu autentiskumu. Pirms tam lielākā daļa skolēnu nezina, kas ir dziļviltojumi un cik ļoti ar tiem var manipulēt. Tāpat skolēni bija priecīgi, ka mūsu pētnieki viņiem paskaidroja, kā darbojas *TikTok* algoritms un kādēļ viņu tik iecienītajā sociālo tīklu platformā ir tik viegli nonākt viltus ziņu gūstā.»

«Bija arī skolas, kas mums atteica sadarbību vai nesniedza atbildi. Dažās skolās tika pausts uzskats, ka šis, viņuprāt, ir politizēts jautājums, bet tā nav, jo šis ir Kultūras ministrijas projekts, kurā iesaistīti zinātnieki.» stāsta projekta vadītāja, atzīstot, ka lielākoties pētnieku komandai pēc nodarbībām esot bijusi gandarījuma sajūta par padarīto darbu. «Redzējām, ka gan skolu direktori, gan skolotāji saprot šis ar medijpratību un informācijpratību saistītās tēmas aktualitāti. Viņi atklāja, ka arī ikdienā saviem skolēniem stāsta un atgādina par medijpratību. Priecēja tas, ka pēc nodarbības vairāki skolotāji mūsu pētniekiem lūdza atsūtīt prezentāciju, kas tika rādīta skolā, lai vēlāk audzināšanas stundā varētu detalizētāk pārrunāt konkrētās tēmas. Ir gandarījums par paveikto, jo gan no direktoriem un skolotājiem, gan skolēniem varēja just ļoti lielu atgriezenisko saiti. Projektu izdevās īstenot ļoti jēgpilni.»

Sarunas noslēgumā docente L. Ardaiva-Āboliņa uzsver, ka svarīgi, lai šāda veida vai līdzīgas nodarbības turpinātos, turklāt notiktu gan reģionos, gan arī Rīgā: «Bērnu un jauniešu auditorijai ir regulāri jāstāsta par medijpratību. Pēc sekmīgi īstenotā projekta ļoti ceram, ka Kultūras ministrija varētu šādas iniciatīvas turpināt.»

Kā vienu no jaunākajiem materiāliem par medijpratību, kas varētu noderēt pedagogu darbā, pētniece nosauca medijpratības mācību stundu plānu un uzdevumu krājumu «Esi medijprātīgs!», ko, izstrādājot ar IREX Baltijas Medijpratības programmas atbalstu, veidojuši LU Sociālo zinātņu fakultātes mācībspēki un maģistrantūras studenti. Grāmatā apkopoti 16 oriģināli veidoti medijpratībā izglītojoši mācību stundu un uzdevumu plāni 7.–9. klases un 10.–12. klases skolēniem valodu, tehnoloģiju, kultūras un pašizpaušmes mērķu un dabaszinību mācību jomās, taču saturu var adaptēt un pielāgot pēc nepieciešamības. Krājums pieejams un lejupielādējams www.szf.lu.lv.

Arī medijpratības meistari apgūst jaunas zināšanas

2018. gadā Anna Romanovska (vidū) kopā ar nu jau bijušajiem Rēzeknes Centrālās bibliotēkas filiāļu darbiniekiem Santu Laizāni un Andreju Anču pilnveidojās mācībās «Medijpratības meistari»

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības centrs ar Latvijas Republikas Kultūras ministrijas atbalstu mācībās «Medijpratības meistari» sagatavo medijpratības meistarus – mentorus, kuri apgūst zināšanas nodod gan citiem kolēģiem, gan sabiedrībai. Pirmoreiz šāda programma tika īstenota 2018. gadā, kad teju 30 bibliotekāri no visas Latvijas piedalījās dažādos medijpratības semināros. Arī Rēzeknes Centrālās bibliotēkas (RCB) Informācijas tehnoloģiju nodaļas vadītāja-galvenā bibliotekāre ANNA ROMANOVSKA, 2018. gadā piedaloties medijpratības mācībās un kļūstot par medijpratības meistari, paralēli bibliotekāres darbam arī izglīto sabiedrību par medijpratību. Sarunas laikā viņa uzsver, ka šajā jomā ir nemitīgi jāpilnveidojas, atklājot, ka pagājušā gada rudenī atkal uzsākusi apgūt jaunas zināšanas mācībās «Medijpratības meistari», kas noslēgsies šī gada maijā.

2019. gadā Rēzeknes Centrālajā bibliotēkā Eiropas Medijpratības nedēļā Anna vadīja lekciju «Mediji jālieto prātīgi»

Ar mācībās iegūtajām zināšanām Anna dalās ar saviem kolēģiem, kuri ikdienā strādā ar apmeklētājiem. «Ir svarīgi nodot tālāk iegūtās zināšanas, un ir svarīgi, ka tu pats zini vairāk nekā apmeklētājs. Bibliotekārs nav skolotājs, bet tomēr viņam jābūt izglīotam dažādās jomās un savas zināšanas jānodod sabiedrībai. Jāuzsver, ka laba zināšanu bagātība, pat tad, ja esi kļuvis par medijpratības meistar, nav apliecinājums tam, ka tagad visas zināšanas ir iegūtas. Šī ir joma, kurā visu laiku vari augt, jo «pretējā puse», kas rada dezinformāciju, arī visu laiku pret darbojas, proti, tehnoloģijas pilnveidojas, un mums arī jāaug tām līdzī. Pat būdams meistars, tu nekad nevari pateikt, ka nekļūdsies. Visu laiku ir jāpilnveidojas,» saka A. Romanovska.

Bibliotekāre uzsver, ka medijpratības prasmes jāsāk pilnveidot jau agrā vecumā. Tāpat viņa uzsver, ka ir svarīgi sociālajos tīklos nedalīties ar viltus ziņām, – arī tad, ja piebilsti, ka tā ir viltus ziņa, kurai nevajag noticēt. Ja komentē zem šīs ziņas vai dalies ar to, – tas patīk algoritmam, kas savukārt konkrēto ziņu rāda lielāki auditorijai. Tāpat A. Romanovska uzsver, ka ir svarīga arī datpratība jeb spēja kritiski izvērtēt datus un statistiku, mūsdienās jo īpaši liela loma ir veselības prāfībai, lai neļautos dažādām savzvērestības teorijām, kas piedāvā vienkāršus risinājumus sarežģītās situācijās.

Kļūstot par medijpratības meistar, Anna vada dažādas lekcijas par medijpratības tēmu gan kolēģiem, gan bibliotēkas apmeklētājiem (piemēram, 2019. gadā, kad notika pirmā Eiropas Medijpratības nedēļa, interesenti varēja piedalīties zināšanās nodarbībās «21. gadsimta prasme – medijprātība»). Pagājušā gada pirmajā pusē visu vecumgrupu interesenti tika aicināti pieteikties lekcijai par medijpratības jautājumiem «Kāpēc tik viegli noticēt...», oktobrī notikušajā Pasaules medijpratības un informācijpratības nedēļā Rēzeknes Centrālās bibliotēka mudināja sabiedrību jo plaši pievērst uzmanību savām mediju un informācijas lietošanas prasēm un, palīdzot šajā jomā augt, savā *Facebook* lapā, kuras mērķauditorija ir visu vecumposmu pieaugušie, dalījās (un to dara arī joprojām) ar vērtīgiem materiāliem, kursiem, citātiem par šo tēmu, savukārt novembrī Anna vadīja izglītojošu lekciju par medijpratības tēmu bibliotēkas darbiniekiem. Nozīmīga bija arī pērn bibliotēkā notikusī diskusija ar Latvijas sabiedrisko mediju tiesībsardzi, Rīgas Stradiņa universitātes profesori Andu Rožukalni, kuras laikā tika runāts par Latvijas sabiedrisko mediju profesionālo ētiku un sabiedrisko mediju ombuda darbu. Runājot par šīgāda pasākumiem, kas saistīti ar medijpratību, A. Romanovska atklāj, ka martā Digitālajā nedēļā vadīs lekciju «Medijpratības knif: noderīgi ikvienam», bet 29. oktobrī – lekciju «Medijpratība: nostiprināt un izkopēt».

No bibliotēkā pieejamajām grāmatām, kas palīdzēs attīstīt kritisko domāšanu un medijpratības prasmes, Anna ieteic izlasīt: «Ceļojums medijpratībā. Idejas nodarbībām ar bērniem bibliotēkās» (2017; ir arī elektroniski), «Caps un ciet jeb Vilks manipulātor» (2019; ir arī elektroniski), Andu Rožukalne «Kam pieder Latvijas mediji?» (2013), «Rokasgrāmatu pret dezinformāciju: atpazīt un pretoties» (2022; ir arī elektroniski), Jesika Aro «Putina troļļi. Patiesi stāsti no Krievijas informācijas kara frontēm» (2022).

Rēzeknes Centrālās bibliotēkas sauklis ir «Tu esi tas, ko tu lasi», un tā jau ir – jo vairāk lasi vienveidīgu informāciju, jo ātrāk tā nosēstas atmiņā, līdz pats šis domāt līdzīgi. Tieši tādēļ ir tik svarīga viedokļu daudzveidība un spēja informāciju uztvert kritiski, bet, lai to spētu, ir jālasa daudz vairāk par ziņu virsrakstiem.

Medijpratības pasākumiem bibliotēkās ir svarīga loma

Arī Latgales Centrālajā bibliotēkā pagājušajā gadā tika īstenotas dažādas aktīvitātes, lai izglītotu sabiedrību par medijpratības tēmu.

Martā Latvijā notika ikgadējā Eiropas Digitālā nedēļa, kurā īpaša uzmanība tika veltīta informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nozares karjeras iespējām, kā arī jaunu digitālo prasmiņu apguvei. Latgales Centrālā bibliotēka un tās filiālēs īstenoja izglītojošu pasākumu programmu skolēnu grupām, norisinājās vairāki pasākumi pieaugušo auditorijai – sadarbībā ar biedrību «New East» un Ziemeļvalstu Ministru padomes biroju Latvijā notika darbnīca «Media Lab > TikTok» jauniešiem, mediju darbiniekiem un jaunajiem komunikācijas speciālistiem, kuras laikā bija iespēja noskaidrot, kas ir algoritmi, kā tie darbojas sociālajos medijos, kā ietekmē indivīdu ikdienu un pieredzi, izmantojot tieši *TikTok* platformu (domēni vadīja medijpratības pētniece no Tampere Universitātes (Somija) Auna Spurava un mediju eksperte un jauniešu trenerē kustībā «Medijprātīgs» Marta Aleidzāne). Latgales Centrālās bibliotēkas darbinieki Digitālās nedēļas laikā apguva medicīnas informācijas prātību. Jāuzsver, ka tā ir īpaši svarīga, jo sociālajos tīklos (dažreiz arī medijos) publicēta informācija, kas saistās ar veselību, ne vienmēr ir uzticama.

Septembrī sadarbībā ar globālo attīstības un izglītības organizāciju IREX notika medijpratības tiešsaistes kursa «Very Verified» atklāšana (lai palīdzētu Baltijas valstu iedzīvotājiem stiprināt noturību pret dezinformāciju, atpazīt manipulāciju un kļūt par zināšanaiem mediju patērētājiem, globālā attīstības un izglītības organizācija IREX ir izstrādājusi jaunu brīvprātīgo tiešsaistes kursu medijpratībā. «Very Verified» (veryverified.eu). Oktobrī Latgales Centrālās bibliotēkas ASV Informācijas centrs viesojās Latvijas sabiedrisko mediju tiesībsardze Andu Rožukalne, kura tikās ar iedzīvotājiem, turpinot publisko lekciju ciklu Latvijas reģionos.

«Šajā gadā mums arī tiek plānoti dažādi pasākumi un bibliotekārās stundas Drošāka interneta dienā februārī, Digitālajā nedēļā martā, Bibliotēku nedēļā aprīlī. Bibliotekārās stundas notiek gan sākumskolas, gan pamatskolas audzēkņiem, bet pieaugušajiem sniedzam individuālas konsultācijas medijpratības jomā.» «Vietējai Latgales Avīzei» stāsta Latgales Centrālās bibliotēkas sabiedrisko attiecību vadītāja KRISTĪNE KOKINA.

No Latgales Centrālajā bibliotēkā pieejamajām grāmatām, kuras vēsta par kritisko domāšanu un ir pieprasītas lasītāju vidū, K. Kokina min Zandas Rubenes «Kritiskā domāšana studiju procesā» (2008), Viļņa Purēna «Kā attīstīt kompetenci: rokasgrāmata skolotājiem: teorija, teoriju vēsture un metodiskie ieteikumi, jaunos mācību standartus ieviešot» (2017), «Kritiskā domāšana: izglītība, medijpratība un spriestspēja» profesores Maijas Kūles zinātniskajā redakcijā (2018). Kā jaunāko izdevumu, kurš noteikti būtu jāizlasa katram, Latgales Centrālās bibliotēkas bibliotekāri iesaka izlasīt 2022. gada jūlijā Valsts kancelejas izdoto «Rokasgrāmatu pret dezinformāciju: atpazīt un pretoties».

MAF Mediju atbalsta fonds
Sabiedrības integrācijas fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Par projekta raksta «Medijpratība: kur un kā pilnveidoties šajā jomā?» saturu atbild SIA «Vietēja»

PUBLIKĀTĀTES FOTO

Kur meklēt biešu govi un burkānu lapsu

30.04.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas septītā stāva ātrijā **LĪDZ 30. APRĪLIM** varēs aplūkot 150 leļļu un dekorāciju no studijas *Animācijas brigāde* pilnmetrāžas filmas *Lielais Indriķis* – mājas no Rīmas pilsētas un Mežonīgo pīrāgu kuģi. Būs sastopams arī pats Lielais Indriķis, viņa māte, cars Aivens Briesmīgais un viņa austrumnieku karaspēks, Baltaines Lielpīrāgi un meža brāļi, kā arī oriģinālās pasaules dzīvnieki – pūpolu pūce, biešu govs, burkānu lapsa u. c.

«Lielais Indriķis jau kāpj liftā..» bērniem par animācijas filmas *Lielais Indriķis* 150 leļļu izstādi Nacionālās bibliotēkas septītajā stāvā stāsta LNB korporatīvās komunikācijas vadītāja Anna Muhka.
Foto – LETA, Evija Trifanova

Avots: Sestdiena
Datums: 17-02-2023

Raunas bibliotēkai – 100

Piektdien, 17. februārī, Raunas bibliotēkai bijusi svētku diena – apritējuši 100 gadi.

Par Raunas bibliotēkas dzimšanas dienu uzskatāms 1923. gada 17. februāris. Tā ir diena, kad Raunas pagasta bibliotēka darbības uzsākšanai no Kultūras fonda saņēmusi 506 grāmatu sējumus. Laika gaitā mainījusies bibliotēkas atrašanās vieta, bet 2022. gada 28. septembrī apritēja septiņi gadi, kopš bibliotēka atrodas līdzšinējās telpās Raunā, Rīgas ielā 2.

Kā atklāj Raunas bibliotēkas vadītāja Digna Soboļeva, par godu gadadienai tiks svinēti arī svētki,

taču svinības notiks bibliotēku nedēļā no 17. līdz 21. aprīlim.

"Daudz laimes mums un mūsu čaklajiem lasītājiem! Ja nebūtu lasītāju, nebūtu arī bibliotēkai šāda jubileja. Svētkus svinēsim kopā ar visiem, kuriem ir svarīga un nozīmīga Raunas "Gaismas pils". Bez svētkiem nedzīvotim – mums ir vajadzīgs prieks. Tāpēc domājam, kā to visu pasniegt un izvērst plašākam interesentu lokam, tiek domāts arī par izstādi, konkursu un svētku koncertu," norāda D. Soboļeva un aicina iedzīvotājus sekot līdzīgi aktualitātēm.

Jāmin, ka tie, kuri ieradās bibliotēkā 17. februārī, saņēma mazu,

saldu pārsteigumu.

Tikmēr bibliotēkas ikdienā netrūkst dažādu aktivitāšu, jau vairākas dienas bibliotēkā aplūkojama Raunas čaklo rokdarbnieču izstāde – Ineses Puriņas tamborētās segas, Ilgas Kalniņas adītie cimdi, zeķes, šalles un cepures un Lolitas Gaideles frivolitē mežģīnes.

"Adīšanu, tamborēšanu, aušanu daudzi prot, bet par frivolitē daudzi nemaz nav dzirdējuši. Īsumā – frivolitē ir mežģīņu darināšanas māksla, kur darbam vajag maz materiāla, bet daudz pacietības un laika. Esmu pensijā, un šis ir veids, kā aizpildīt brīvo laiku. Priecājos, ka rokdarbnieču izstādē ir arī ma-

ni darbiņi. Mežģīnēm ir rotājoša funkcija. Izsenis formu un rakstu skaistums rotā gan cilvēku, gan vidi un piesaista uzmanību, tādēļ vienmēr jāpadomā par mežģīnes pielietojumu. Man tie galvenokārt ir tādi nelieli, smalki darbiņi – dažādi dekoratīvi rotājumi, galda se-dziņas, lentītes. Piemēram, pava-sarim par godu tiek darināti tau-reņi. Citu gad ir tapušas mežģīnes, kuras var apvīt Lieldienu olām," stāsta L. Gaidele, kura ir arī čakla bibliotēkas apmeklētāja. Visvairāk viņai patīkot doties uz bibliotēku, lai apskatītu izstādes un iepazītos ar jaunāko periodiku. "Eju uz veika-lu, pa ceļam uz mājām iegriežos

bibliotēkā. Pārskirstu laikrakstus, žurnālus. Man patīk tāda viegla literatūra, grāmatu lasīšana gan izpaliek, jo tā aizņem ilgu laiku. Mani interesē arī vēstures liecības. Jau kādus desmit gadus aizraujos ar dzimtas koka pētīšanu, esmu tikusi līdz pat savas dzimtas sak-nēm devītajā paaudzē, sākot no 1770. gada. Bet vēl ir daudz nezi-nāmo, tāpēc turpinu rakties arvien dziļāk," atklāj L. Gaidele.

Izstāde būs apskatāma līdz 9. martam. Bibliotēkas darba laiks: darbdienās no pulksten 9 līdz 18 un sestdienās no pulksten 9 līdz 13.

— Ilze Fedotova

Avots: Ziemeļlatvija

Datums: 21-02-2023

Bibliotēka nav tikai grāmatu krātuve

Bibliotekārēm jāprot sarunāties arī ar vismazākajiem.

Iemesli, kāpēc cilvēki apmeklē bibliotēku, ir ļoti dažādi. Kāds dodas paņemt izlasīšanai jaunāko grāmatu, pārskatīt jaunākos preses izdevumus, cits - izmantot datorpakalpojumus, kādu ir ieinteresējusi izstāde vai kultūras pasākums. Dobeles novada Centrālās bibliotēkas vadītāja LANA VOLANTE bibliotēkas lomu laukos komentē kodolīgi: *- Bibliotēkai ir jābūt multifunkcionālai vietai, kur vietējai kopienai pulcēties. Tāda ir mūsu nostādne.*

- Dažbrīd rodas sajūta, ka nomājākos pagastos, kur nav ne tautas nama, ne skolas, bibliotēka ir vienīgā gaismas saliņa, ja vien, protams, arī tā vēl palikusi.

Pēc Bibliotēku likuma, katrā pagastā jābūt vienai bibliotēkai. Mūsu novadā tā arī ir, izņemot Auru pagastu, kur man nezināmu iemeslu dēļ Bibliotēku padome pirms daudziem gadiem ir pieļāvusi, ka pašvaldība bibliotēku likvidē. Tomēr, tā kā tur ir lasītāju pulciņš, Auros ir izveidota pakalpojumu sniegšanas vieta, kuru agrāk saucām par grāmatu izsniegšanas vietu, un reizi nedēļā turp dodas mūsu bibliotēkas darbiniece, lai atvestu pasūtītās grāmatas un pieņemtu jaunu pasūtījumu. Tādas pakalpojumu sniegšanas vietas ir arī Bērzē un pēdējā laikā - Kevelē. Auros ir ļoti aktīvs un radošs pārvaldes vadītājs Jānis Ozoliņš, kurš Auru ciemata centrā uzstādīja arī Grāmatu namiņu - lasītājs lasītājam -, kas dod iespēju ikvienam mainīties ar literatūru.

Apvienotajā novadā pašlaik ir 20 filiālbibliotēku. Novada reformas nav nesušas nozīmīgas pārmaiņas bibliotēku darbībā, jo arī pirms novadu apvienošanas mēs kā reģiona galvenās bibliotēkas darbinieki bijām atbildīgi par metodisko darbu Auces un Tērvetes novada bibliotēkās. Pašlaik Centrālā bibliotēka atbild par visiem bibliotēku darbības virzie-

niem, ieskaitot arī pārraudzību par finanšu izlietojumu.

Bibliotekārēm vienmēr ir būtiski profesionāli pilnveidoties, lai pārziņātu visas aktualitātes literatūras jomā, pārvaldītu dažādos digitālos rīkus, kur nu vēl pārziņātu visas aktualitātes medijpratībā un e-pakalpojumu platformās. Būtiski ir arī iesaistīties dažādos projektos. Tāpēc bibliotekāres ļoti aktīvi profesionāli pilnveidojas kursus un semināros, bet viens no būtiskākajiem aspektiem ir smelties pieredzi no citiem kolēģiem, dodoties pieredzes apmaiņas braucienos. Tieši no šādiem braucieniem tiek atvestas vislabākās idejas un zināšanas, kuras lieti noder ikdienas darbā.

Kā vienu no vērtīgākajiem braucieniem varu minēt pagājušā gada nogalē organizēto pieredzes apmaiņu, kad visas novada bibliotekāres devās smelties pieredzi uz kolēģu bibliotēkām. Bija ļoti interesanti redzēt, cik ļoti vienā novadā ir atšķirīgas bibliotēkas.

- Kāda ir jābūt mūsdienīgai lauku bibliotēkai?

- Mana mamma arī bija bibliotekāre, un bērnībā es bieži skraidīju gar bibliotēkas grāmatu plauktiem un ilgu laiku biju pārliecināta, ka tā ir tikai grāmatu krātuve, kur paņemt, izlasām un nododam atpakaļ grāmatas. Bet tā nebūt nav, jo bibliotēkai ir ļoti daudzas fun-

kcijas, un bibliotekāra veicamie pienākumi amata aprakstā aizņem divas lapas.

Viens no nozīmīgākajiem bibliotekāra uzdevumiem ir nodrošināt kvalitatīvu, aktuālu un pieprasītu grāmatu krājumu, tāpēc jāseko līdzi visām izdevniecību aktualitātēm. Finansējums krājuma, infrastruktūras un tehnoloģiju nodrošināšanai ir paredzēts budžetā, un pašvaldība bibliotēkas vienmēr ir ļoti atbalstījusi.

Sobrīd grāmatas un žurnāli ir ļoti, ļoti dārgi, tāpēc aicinām nākt uz bibliotēku un izvēlēties sev vēlamu literatūru. Ja izdevums nav tobrīd pieejams, lasītājs var iestāties rindā. Žurnāls ne tikai var lasīt uz vietas bibliotēkā, bet tos izsniedz arī uz mājām.

Bibliotēkas rīko arī daudzveidīgus kultūras un izglītojošus pasākumus: tikšanās ar literātiem un tulkotājiem, literāri muzikālas lekcijas, radošās darbnīcas, izstādes, viktorīnas, bibliotekāres stundas, meistarklases. Uzskaitījums varētu būt ļoti garš. Šo pasākumu laikā tiek popularizēts bibliotēkas krājums un bibliotēkā pieejamo pakalpojumu grozs. Visi pasākumi ir bez maksas, jo to tā nosaka Bibliotēku likums.

Tā kā jāorganizē pasākumi visām mērķauditorijām un jāstrādā arī ar bērniem un jauniešiem, meitenēm nākas būt radošām un arvien jāmeklē idejas kam jaunam un interesantam.

Bibliotēkas veic arī izglītojošu funkciju: sniedzam konsultācijas un piedāvājam veikt apmācību medijpratībā, piemēram, kā iesniegt e-slimības lapu, kā nopirkt aviobilētī vai kā izveidot e-parakstu.

- Ir radies priekšstats, ka bibliotēka ir kļuvusi arī par tādu kā informācijas centru,

Novada bibliotekāres pieredzes braucienā.

kur vērties ar jautājumiem par to, kas kādreiz noticis vai pašlaik notiek pagastā.

-Katrai bibliotekārei savā bibliotēkā ir jāuztur novadpētniecības datu bāzē, kas ir ļoti nozīmīgs vietējās kopienas un pagasta vēstures apkopojums. Ja bibliotekārs ir novadpētniecības entuziasts un ir strādājis ar vēstures materiāliem, ievadijis informāciju, viņš cilvēkiem var palīdzēt orientēties vēstures notikumos, sameklēt dzimtas mājas un radniekus.

Iespējams, nākotnē bibliotēkām klāt nāks arī klientu apkalpošanas centra funkcijas. Uz to pamazām virzās. Pašlaik Penkules bibliotēka jau veic arī klientu apkalpošanas centra pienākumus.

- Tā vien liekas, ka bibliotekāres, sevišķi jau lauku bibliotēkās, ir kā universālie kareivji - viss ir jāzina un viss jāprot.

- Tā viņas sevi arī sauc. Tāpēc ir nepārtraukti jāpilnveido savas profesionālās darba iemaņas. Saku: jo aktīvāk darbosieties un meklēsiet jaunas idejas, jo vairāk jūs sareždēs un vairāk būsiat vajadzīgas cilvēkiem. Pašvaldība mūs finansē, un mums ir jābūt atbildīgiem par to, kā mēs finansējumu izlietojam, un tam ir jānotiek kvalitatīvi.

Bibliotekām par savu darbu ir katru gadu jāraksta gada atskaite,

un ik pēc pieciem gadiem notiek bibliotēku akreditācija, kurā tiek vērtētas bibliotēkas un to darbinieku profesionālās iemaņas un zināšanas.

- Uz lasītāju skaita pieaugumu mūsdienīgu situācijā bibliotēkas laikam vairs nevar cerēt.

- Jā, diemžēl tas samazinās, jo arī iedzīvotāju kļūst mazāk. Tāpēc es visu laiku uzsvēru: lai taciņa uz bibliotēku neaizaugtu, ir jāmeklē šīs dažādās pieejas, un ir ļoti svarīgi ieinteresēt bērnus un jauniešus. Gadās arī tā - ja uz kādu pasākumu tiek atvesti pirmsskolas vai skolas bērni, viņi mājās sajūsmīnāti pastāsta vecākiem, cik interesanti un aizraujoši te ir bijis, un dažkārt viņi atnāk atkal jau kopā ar saviem vecākiem, vecvecākiem, brāļiem vai māsām.

Nobeigumā vēlos visiem grāmatu mīļotājiem atgādināt, ka ir arī pakalpojumi, kurus varat saņemt attālināti kā reģistrētie bibliotēkas lietotāji, piemēram, bibliotēkā abonētās datubāzes, STD (Trešā Tēva Dēla) piedāvātās e-grāmatas. Ja nav iespējams atnākt uz bibliotēku darba laikā, tad atdot grāmatas un žurnālus varat, ievietojot grāmatu nododšanas iekārtā, savukārt saņemt grāmatas - grāmatu pakomātā.

Anita Banzīņa
Intas Ješkovas foto

Strādājot zinātnei un tēvzemei

Pirms 150 gadiem 22. februārī [pēc tobrīd vēl lietotā Jūlija kalendāra 10. februārī] Kauguru pagastā piedzima kāds zēns. Viņam deva vārdu Jānis. Sonedēļ valodnieku, baltistu, pedagogu jāni Endzelīnu godinām ne tikai ar dažādiem sarīkojumiem Latvijā, – viņa dzimšanas diena iekļauta UNESCO svinamo dienu kalendārā.

LINDA KUSIŅA-ŠULCE

Latvijas Universitātes (LU) Akadēmiskajā bibliotēkā kopš piektdienas apskatāma Jāņa Endzelīna dzīve un profesionālajai darbībai veltīta izstāde, savukārt tieši zinātnieka dzimšanas dienā sāksies starptautiska zinātniska konference "Endzelīns. Valoda. Laiks", kurā piedalīsies 43 zinātnieki no piecām valstīm un kuras plenārsēdes noslēgumā tiks atvērts Jāņa Endzelīna darbu izlases rādītājs.

Valoda mainībā

Kādēļ valodnieks, kurš miris jau vairāk nekā 60 gadus, joprojām tiek tik ļoti godināts? Kāds ir viņa paliekošākais ieguldījums latviešu valodniecībā?

To Jāņa Endzelīna jubilejai veltītās izstādes atklāšanā jautāju LU humanitāro un sociālo zinātņu jomas prorektori, valodnieci Inai Druviete. Viņa uzskata – Endzelīna mantojuma lielākā vērtība ir izpratne par to, kā valoda, pētniecības metodes un arī mūsu skatījums uz valodu laika gaitā mainās – un tas ir dabiski un normāli: "Mēs jau esam pārdzīvojuši posmu, kad visu, ko Endzelīns teica, uzskatījām par vienīgo patiesību. Viņš pats būtu bijis vilies, ja tā nebūtu noticis, jo viņš vienmēr uzsvēra, ka valoda mainās, mainās arī mūsu attieksme, un tieši tādēļ, analizējot viņa rakstus, redzam, kā mainījušies Endzelīna uzskati gan par atsevišķu vārdu iederību, gan par to rakstību. Mūsdienās mēs sen vairs nedomājam, ka pastāv viens ideāls, visiem laikiem un valodas funkcijām piemērots modelis." Ina Druviete uzskata, ka, Endzelīna jubilejas rei-

zē pārskatot zinātnieka atstāto mantojumu un viņa darbu rosinātās diskusijas, iespējams nonākt pie vairākiem nozīmīgiem secinājumiem: "Pirmais, ka ikvienas izcilas personas devums jāvērtē tā laika kontekstā, nevis ar mūsdienu mēraklu. Otrais – Endzelīna darbība mums parāda, ka arī nozarē, kura saistās ar latviešu valodas izpēti, var strādāt gan zinātnei, gan tēvzemei, dodot savu ieguldījumu pasaules valodniecībā kopumā, un domāt arī par latviešu valodniecību."

Savukārt LU Latviešu valodas institūta direktore Sanda Rapa teic – zēl, ka šodien vairs nav tik spilgti valodnieku, kāds bija Jānis Endzelīns! Kā trīs nozīmīgākos Endzelīna mantojuma darbus viņa nosauc valodnieka sarakstīto latviešu valodas grammatiku, kā arī kopā ar Kārlī Milēnbahu izstrādāto latviešu valodas vārdnīcu. "Kaut arī to sauc par Milēnbaha Endzelīna latviešu valodas vārdnīcu, tieši Endzelīns to pabeidza pēc Milēnbaha aiziešanas mūžībā – viņš rakstīja etimoloģijas, skaidrojumu, pašu grūtāko darbu. Tā ka pilntiesīgi to var uzskatīt par Endzelīna darbu," teic valodniece. Savukārt trešais valis ir vietvārdu pētījumi – šajā jomā gan nav viena fundamentāla darba, tas sastāv gan no vietvārdu vārdnīcas, gan saraksta un kartotēkas. Un Sanda Rapa uzsvēr vēl kādu Jāņa Endzelīna darbības aspektu: "Viņš ir pirmais valodnieks, kurš tik ļoti pētījis tautu, radīja apvērsumu – tādu priekšstatu par valodu tautā, kāda agrāk nebija bijis."

Endzelīna jubilejai veltīto sarīkojumu programmā arī šogad ir tādi notikumi, kuros bija aicināts iesaistīties ikviens, proti, Latviešu valodas institūta iedibinātā un UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas atbalstītā Apvīdvrādu talka. 22. februārī pēcpusdienā sagaidāma tās godināšana, kurā izskanēs lasījumi par apvīdvrādiem lībiskajā, vidus un augšzemnieku dialektā, notiks Endzelīnam veltītās pastmarkas atvēršana un tiks godināti čaklākie talcīnieki un pagasti.

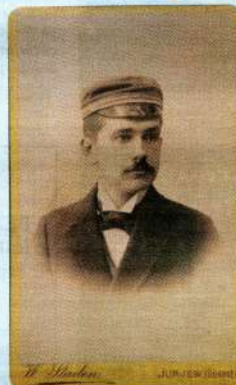

TIMURA SUBHANKULOVA FOTO

Latvijas Universitātes Akadēmiskajā bibliotēkā apskatāma izstāde, kuras galvenais varonis savā 150. jubilejā ir valodnieks Jānis Endzelīns.

Jāņa Endzelīna (1873–1961) dzīves pieturpunkti

- Studējis Tērbatas universitātē klasisko filoloģiju (1893–1897), pēc tam slāvu filoloģiju (189–1900) un abās nozarēs ieguvis kandidāta grādu.
- 15 zinātnisku grāmatu un vairāk nekā 300 zinātnisku un populārzinātnisku publikāciju autors latviešu, vācu un krievu valodā.
- 1912. gadā aizstāvējis doktora disertāciju par baltu un slāvu valodu attiecībām.
- Piedalījies Rīgas Latviešu biedrības [RLB] Zinību komisijas vasaras sapulcēs un Ortogrāfijas komisijas darbībā (1908–1911), izloksņu materiālu vākšanā, bijis Zinību komisijas Valodniecības nodaļas priekšnieks (1922–1940) un Zinātņu komitejas priekšnieks (1938–1940).
- Sagatavojis Getingenes grāmatu apgāda pasūtīto latviešu valodas salīdzināmi vēsturisko grammatiku "Lettische Grammatik" (1922, 1923).
- Jaunizveidotajā Latvijas Universitātē izveidojis un vadījis Baltu filoloģijas nodaļu (1921–1940).
- Pēc viņa ierosmes 1920. gadā dibināta Filologu biedrība, 1935. gadā – Latviešu valodas krātuve.
- 1939. gadā bijis RLB Zinātņu komitejas priekšnieks.
- Pēc Otrā pasaules kara vadījis Latvijas Valsts universitātes Latviešu valodas katedru (1944–1950).
- No 1946. gada bijis Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Valodas un literatūras institūta Valodas daļas vadītājs, no 1953. līdz 1961. gadam – Vārdnīcu sektora vadītājs.
- 1945. gadā tika izdots viņa "Ievads baltu filoloģijā", 1948. gadā – "Baltu valodu skaņas un formas", 1951. gadā – "Latviešu valodas grammatika" (1922. gada izdevuma tulkojums ar papildinājumiem; par šo darbu viņam 1958. gadā piešķīra Leņina prēmiju). 1956. gadā izdota vietvārdu vārdnīca "Latvijas PSR vietvārdi" pirmā daļa [otrā daļa iznāca jau pēc Endzelīna nāves 1962. gadā].

Starptautiski un lokāli

Latviešu valodas grammatiku Jānis Endzelīns sarakstīja ne tikai latviešu, bet arī vācu valodā, padarot mūsu

valodu pazīstamu, pētāmu un salīdzināmu pasaulē. Kā norāda LU rektors Indriķis Muiznieks, pateicoties šim darbam, arī daudzus gadu

desmitus pēc savas nāves Jānis Endzelīns joprojām tiek starptautiski citēts. Sanda Rapa apstiprina – tieši "Lettische Grammatik"

ārzemniekiem veltītais izdevums palīdzēja pasaulē pamanīt un saprast latviešu valodu, palīdzēja latviešu valodai iegūt patstāvīgas valodas statusu, kas pirms tam isti nebija noticis. Interesanti, ka latviešu valodas gramatikai veltīto lieldarbu Jānis Endzelīns uzrakstīja, strādādams Harkivas universitātē.

Paša Jāņa Endzelīna dzīves laikā un arī gadu desmitos kopš viņa nāves daudz diskutēts par viņa rosinātiem atsevišķiem konkrētiem gramatikas lietojuma jautājumiem, piemēram, par "ch" un "j" nepieciešamību. Ina Druviete uzskata, ka šis jautājums 21. gadsimta trešajā desmitgadē vairs nav aktuāls: "Šim diskusijām ir pielikts punkts. Protams, būs cilvēki, kas uzskatīs, ka tas ir vissvarīgākais no Endzelīna izvirzītajiem jautājumiem, bet es teikšu tieši pretēji – diskusijas par šādiem jautājumiem valodas jautājumiem atrisinātiem valodas jautājumiem aizvērta daudz svarīgākus. Ja mēs jau vairāk nekā sešdesmit gadus esam ievērojuši vienu noteiktu rakstības sistēmu, nav nekāda pamata atgriezties pie šīm neauglīgajām sarunām. Pašlaik mums daudz svarīgāk ir nodrošināt latviešu valodas lietojumu sabiedrībā, lai tā vārda tiešā nozīmē kļūtu par valsts valodu. Un par valsts valodu latviešu valoda var kļūt neatkarīgi no tā, kādu rakstu valodas formu mēs izvēlamies, jo rakstu formu nosaka pati sabiedrība. Ceru, ka vismaz pēc Endzelīna 150. dzimšanas dienas mēs vairs nevēlīsim laiku neauglīgiem strīdiem."

Ina Druviete par vissvarīgāko Jāņa Endzelīna darba mantojumu uzskata tieši spēju izvērtēt vēsturisko mantojumu un turēšanos pie tradīcijas, balstīšanos iepriekšējo paaudžu zināšanās, taču izvērtējot to visu no latviešu valodas saglabāšanas un uzturēšanas viedokļa. "Jo nav svarīgāka uzdevuma kā nodrošināt latviešu valodas ilgtspēju, un nav svarīgi, kurā nozarē mēs darbojamies – vai tā būtu vēsturiskā valodniecība, vai gramatikas izpēte –, mūsu uzdevums ir viens: dot ieguldījumu latviešu valodas noturībā," sarunu noslēdz L. Druviete.

Dundagas pagasta centrālajai bibliotēkai — savs šarms

Kristine Briede

Saprotams, ka ar laiku katra vieta estētiski noveco un nepieciešami remontēšanas darbi, taču tas nav noteicošais, kas raksturo kādas vietas būtību. Tie ir cilvēki, kuri piešķir vietai dvēseli, bet Dundagas pagasta centrālajā bibliotēkā — arī mīlīgā 20 gadus vecā kaķenīte, kas grāmatu plauktu kājas izmanto kā vietu, kur pieglauksties.

Dundagas centrālā bibliotēka, kura kā saaugusi ar savu mīluli — kaķeni Pogu, bez stāstiem par viņu arī nevar jau pašās tikšanās sākuma minūtēs. Bibliotēkas vadītāja Ruta Emerberga smejas, ka Poga spējot *nojaukt galvas* visiem — gan lieliem, gan maziem: «Kad bija nodarbība par kursiem, kur filmā upurēja kazu, tad no septiņas klases pulciņa nesu ārā «upurēt» Pogu, jo nevienam jau tad nekas neinteresē kā tikai kaķis.» Lai gan pirms pāris gadiem grībējis astainiti vest prom, tā vienmēr atgriezusies atpakaļ, jo mīncis bibliotēku iemēlējās, ka tā nu ir viņa dzīve. Ir brīži, kad mīncis kaut kur ielidis un guļ, maļot dzimaviņas, bet tad, kad tuvojas apmeklētāju kņadas laiks, kaķis jūtas savā elementā un burtsiski gaida to mirkli, kad viņu pamanīs, mīļos un lutinās. Visgrūtāk Covid-19 laikā esot bijis izdzīvot tieši Pogai, jo, kā tad lai kaķim iestāsta, ka ir bīstams laiks un cilvēki kādu brīdi nevar pulcēties? Un kā tad peļu junkurs var kaut ko tādu sapsrast?

Bibliotēka, kurai lieli plašumi, ko likt lietā

Dundagas pagasta centrālās bibliotēkas vadītāja, jautāta, vai novada bibliotekāri savā starpā ir draudzīgi, pauz, ka esot savā starpā pat ļoti satīcīgs kolektīvs, lai gan *kovidlaikā* pamainījusies. Stāstot par savas darbavietas norisēm, viņa turpina, ka rīcībā esošās telpas atļauj arī lielformātā izstādes, piemēram, pašlaik «Kursas zemi», kas paredz arī nodarbības skolas.

«Vispār mums daudzas norises ir sadarbībā ar skolu, mācību priekšmetu skolotājiem, skolas bibliotēku. Ikdienas darba ziņā

Dundagas pagasta centrālās bibliotēkas vadītāja Ruta Emerberga pat gada atskaiti nodevusi uz 100 lapām, bet neko tādu jau nevar izdarīt, ja nebūtu, par ko rakstīt. Bibliotēkas notikumu bura tiekot turēta braši.

Bibliotēkā neviens darbinieks un apmeklētājs neapies astainiti Pogū. Viņa gaida rosigās stundas, kad nāk cilvēki, un nav neviena plaukta, kas nebūtu viņas apglaudīts.

Lāsma Lavrenova bibliotēkā jūtas kā savā elementā. Lai gan pēc profesijas ir pedagoge, nenožēlo ne brīdi, kad var savus talantus lietot bibliotēkā, jo bērni atceras, ka tā ir tā jaukā vieta, kur uz mājām palasīt dod grāmatas.

garlaicīgi nūdien nav. Grības visu iedzīvināt. «Piedzimis piedērgis?» — tā ir izstāde, ko pie sevis sagaidījām pērnā gada nogalē. Liels gaišums ar padziļinātu vērtību. Tā kā izstāde pie mums bija laikā, kad notika arī Ziemeļvalstu literatūras nedēļas lasījumi, bērnu nodaļā tika atrasta grāmata par

meiteni, kura kopš dzimšanas nav spējīga pārvietoties. Mums iznāca tāda nodarbība! Varām jau plānot darbus, taisot piecēģes plānus, bet šis atnāk vienā momentā. Un ko darīt? Neizmantot tādu iespēju? Palikt tikai pie saplānotā? aizrautīgi par aizvadīto stāsta bibliotēkas vadītāja.

Vai nav konkurences?

Kultūrvietu Dundagā ir daudz, bet katra aizraujot ar kaut ko savu. «Pils, bērnu un jauniešu centrs, sporta dzīve, mākslas un mūzikas skola. Mēs nelaužamies citu vietā, viņi nelaužas pie mums. Tas tā dabiski sanācis. Ja konkurence ir, tad tā ir pozitīva,» turpina līdzlaulīt Ruta. Bērnu nodaļas saimniece Lāsma Lavrenova ne tikai zina iepazīstināt mazos lasītājus ar grāmatām, bet arī izstrādā un vada nodarbības blakus zālītē gan bērndaržniekiem, gan skolēniem. Pirms tam nosūta informāciju uz mācību iestādi, lai var pieteikties sev vēlamā laikā. Vispatīkamākie brīži bijuši tad, kad novadīta nodarbība, bet bērns ir pārsteigts, ka uz bibliotēku var vienkārši tāpat atnākt.

«Tie ir vishaudāmākie augļi, kad bērns ir pārsteigts, ka var ņemt grāmatu uz mājām. Valentīndienā bija noslēpumainā tikšanās ar grāmatu. Neviens grāmatu neredz, tāpēc nevar izvēlēties pēc ilustrācijām, bet izvēlas pēc nelielā aprakstiņa uz tām. Pasākums, protams, saskaņots ar skolu. Un arī katrs atnācējs Valentīndienā tika pie uzlīmītes uz vaidiņa un konfektes. Tāpat Dzimtās valodas dienai ir izstrādāts nodarbības plāns, kad darinās jaunvārdus. Gan skolotāji ir priecīgi, gan man ir savs ķeksītis, jo bērni atceras, kur ir bibliotēka, un atnāk. Es piedāvāju nodarbību, un man nav noteikta datuma, kad to

var apmeklēt. Ir konkrēts mēnesis, kad var atnākt klases stundas, lai netiktu izjaukts mācību process, kas tā jau ir pārslodots. Tad spēlējam arī rotaļas, es pārgērbojos par universālo kareivī,» pastāsta Lāsma, kura pēc profesijas pati ir pedagoge, bet viņa daudz labāk un brīvāk jūtas un izpaužas bibliotēkā, tāpat paspējusi iegūt arī bibliotekāro izglītību, par ko no sirds priecājas.

Bibliotekārs var visu!

Dundagas pagasta centrālā bibliotēka pagājušajā gadā pieteikusi savu daļību Māju kafējnicu dienās. «Pārbaudījums un

izaicinājums, protams, mums liels. Kafējnicā bija āra nojume. Devām otro dzīvi žurnāliem, izveidojot skaistus ziedus, kuri tagad patvērušies bibliotēkas bērnu nodaļā. No jauniešiem mazliet cietusi nojume no defektiem tika pārveidota par efektiem. Veidojot lielo atskaiti, atkal atcerējāmies, cik bija skaisti. Tur visi bijām viss — gan pavāri, gan kasieri, gan trauku mazgātāji, gan saimniece, gan interjeristi. To apvienojām ar Dzejas dienām, tāpēc nosaukums bija «Dzeja ar garšu». Tas mums pašiem bija kā apliecinājums, ka bibliotekārs var visu. Bibliotekāram nav diez ko ierasts piedalīties kafējnicu dienās, bet mēs pieņemām izaicinājumu. Vai atkarosim? Nezinu. Fiziski nav viegli, bet bildes pēc tam jau skaistas,» smaidot atklāj Ruta un Lāsma.

Ja runājam par bibliotēkas vēsturi, tad no reģistriem redzams, ka šī Dundagas bibliotēka ir dibināta 1891. gadā. Bijusi kolēģite Daiga Muželovska skaisti apkopojusi materiālu par bibliotēku — gan senāku, gan jaunāku. «Tagad vispār ļoti populāri bibliotēkas ir izveidoti šādas savas grāmatas, un mūsu atskaitē par pagājušo gadu man arī sanākusi uz kādām 100 lapām ar visiem pielikumiem. Tas jau ir jātaisa ar domu, ka paliek vēsturei. Nav jau jēgas tikai uzrakstīt piecas rindas pa tukšo. Un apjomos jau ir tad, ja tikai kaut ko darām,» pauž Ruta Emerberga. ■

Bibliotēka laukos — galvenā «sirds artērija» ar pārējo pasauli

Māriete Raks-Lasmane

Bibliotekāre, sociālā darbiniece, izstāžu un pasākumu rīkotāja, psihologs un interneta, e-pakalpojumu lietošanas apguves pasniedzēja — tieši tik daudzšķautņains, un vēl vairāk, ir Lubes pagasta bibliotēkas vadītājas Daces Dēricas ikdienas darbs. Sarunā secinām, ka bez bibliotēkas mazajā lauku pagastā ikdienas dzīve daudziem nebūtu iedomājama un tā būtu krietni sarežģītāka.

Iepriekšējā dienā vēl pirms pusnakts Dace mājās cepusi rabarberu, ogu kūku, lai būtu kas gards, ar ko mani pacienāt. Pirktam naškim veikalā neesot tas smekis un pievienotās vērtības. Mani jau gaida uzklāts gaidis. Šādi intervijās notiek reti, un gan šis žests, gan tas, kā bibliotekāre runā par vietējiem cilvēkiem un to, ar kādiem jautājumiem viņi pie Daces vērsās, apstiprina vien to, ka šeit ikkatrs iedzīvotājs ir ļoti gaids, par viņu parūpējas, uztraucas un palīdz.

D. Dērica ir 36 gadus veca lubeņiece, kura bibliotēkā sāka strādāt 2017. gadā. Kā viņa teic, nekad nebija domājusi, ka reiz strādās bibliotēkā. Izglītība viņai iegūta personālvadībā un kā biroja darba organizatorei, apgūta arī transporta loģistika, bet, tā kā mīlestība pret grāmatām viņai bijusi kopš agras bērnības, nolēmusi pieteikties izsludinātajai vakancei uz bibliotekāra amatu. Darbs iegūts ar priekšnosacījumu, ka būs jāiegūst izglītība šajā jomā, ko viņa arī paveica. Turklāt ikdienā nākas regulāri apmeklēt metodiskos seminārus, kurus organizē Talsu Galvenā bibliotēka.

Lubes pagasta bibliotēkas vadītāja Dace Dērica.
Autores foto

Mazās bibliotēkas izaicinājumi

Kā galvenos bibliotēkas izaicinājumus Dace min iedzīvotāju skaita samazināšanos. Daudzi vecāka gadagājuma cilvēki, kas bija bibliotēkas apmeklētāji, aizgāja mūžībā Covid-19 pandēmijas laikā. Katru gadu palielinās izdevumi, lai bibliotēku uzturētu. E-grāmatas, pēc Daces novērojumiem, neesot populāras, cilvēki joprojām priekšroku dod istai grāmatai uz rokas, jo ekrānu ikdienā jau tā ir ļoti daudz.

«Domāju un cenšos palielināt aktīvo lasītāju skaitu. Mūsu bibliotēkai ir izveidots konts «Lubes bibliotēka» sociālajā vietnē Facebook, kas ir vainagojies ar to, ka esam ieguvuši lasītājus no citiem pagastiem un novadiem. Lielajās bibliotēkās, lai dabūtu lasīt jaunākās grāmatas, ļoti bieži izveidojas gara rinda. Cil-

vēki, kuri meklē, kur ātrāk dabūt izlasīt jaunāko, nereti nonāk pie mums. Līdz ar to aizvadītajā gadā mums bija palielinājies aktīvo lietotāju skaits», stāsta D. Dērica.

Bibliotēku visvairāk apmeklē cilvēki gados. Jaunieši un bērni to vairāk dara Valdemārpils Bērnu bibliotēkā, apvienojot to ar došanos uz skolu. Lubes bibliotēku bērni vairāk apmeklē vasarā. «Jaunieši, ikdienā izmantojot dažādus sociālos tīklus internetā, ir pieraduši pie ātras, nelielas informācijas. Lai lasītu grāmatu, ir jākoncentrējas un vajag pacietību. Tas jauniešiem ir izaicinājums,» secinājusi bibliotekāre.

Daudzfunkcionāls darbinieks

Lubes pagasta centrā Anužos vairs nav pastkastītes, līdz ar to Dace kļuvusi arī par «pasta pun-

ktu», proti, cilvēki, kuriem nepieciešams kaut ko nosūtīt ar pasta starpniecību (jo tuvākā pasta nodaļa ir Valdemārpilī), to atstāj pie bibliotekāres, kura savukārt to nodod pastniecei. «Funkcijas bibliotekāram tikai pieaug. Mēs, mazās lauku bibliotēkas, esam arī tās vietas, kur vientuļais seniors vērsās, lai izkafinātu sirdi. Viņam nav, ar ko parunāt. Bibliotekārs ir arī kā psihologs. Daudzos gadījumos esmu nesusi lasāmo literatūru vecajiem ļaudīm uz mājām. Ir bijušas reizes, kad palīdzu un aizeju viņiem nopirkt pārtiku. Esmu ar vietējiem tā saradusi, ka tas nešķiet kā papildu pienākums. Arī ja nestrādātu bibliotēkā, palīdzētu citiem,» stāsta D. Dērica.

Nākas palīdzēt arī ar datoru lietošanu. «Aktuāla kļuvusi elektroniskā paraksta lietošana. Protams, tas atvieglo dzīvi, bet ir cilvēki, kuri ar jaunajām tehnoloģijām ir uz «Jūs», un tas sagādā problēmas. Viņi nāk pēc palīdzības pie manis. Nemot vērā datu aizsardzību, mums, bibliotekāriem, ir jāizvērtē, cik daudz tajā varam iesaistīties. Ir cilvēki, kuri tikai tagad apgūst, kā lietot internetu. Apmācu darboties internetbankā un aizpildīt ikgadējās deklarācijas.»

Dace rīko arī pasākumus, kas ierasti notiek Dzejas dienās un gada nogalē. Tāpat parūpējas, lai bibliotēkā būtu apskatāma kāda izstāde.

Iepazīti lasītāju ieradumi

Šogad bibliotēkai abonēti 20 preses izdevumi. Kopējais grāmatu un žurnālu krājums ir vairāk nekā 7000 vienību. Ik pēc diviem—trim mēnešiem grāmatu klāsts tiek papildināts ar jaunumiem. Pieprasītākie žanri ir daļlitteratūra — romāni un detektīvromāni. Savukārt no nozaru literatūras tā ir lauksaimniecība, rokdarbi un psiholoģija. Pērn lasīšanai Lubes bibliotēkā izsniegta vairāk nekā

7000 lasāmvielu vienības. Savukārt apmeklējumu skaits bija vairāk nekā 3000. Aktīvie lietotāji pērn — 232 cilvēki. «Tas parāda, ka bibliotēka šeit ir vajadzīga,» ir pārliecināta D. Dērica. Kā izrādās, iedzīvotāji ik pa laikam viņai vaicā, vai netiek plānots bibliotēku slēgt, jo baidās, ka tas varētu notikt, dzirdot to, kā tiek reorganizētas izglītības iestādes. «Un izbraukāt uz citām bibliotēkām viņi nevarēs, jo sabiedriskais transports kursē reti, turklāt veciem cilvēkiem jau tā ir grūti ar pārvietošanos. Viņi saprot — ja bibliotēkas šeit vairs nebūs, viņi paliks tikai ar to, ko sniedz televīzija mājās.»

Dace zina, kas uztrauc vietējos cilvēkus. Kā izrādās, galvenais, par ko cilvēkiem ir vislielākās bažas, — karš Ukrainā. «Cilvēki jautā: ko mēs darīsim un kur mums iet, ja sāksies karš Latvijā? Vai mums ir patvertnes? Cilvēki grib izveidot galvā scenāriju, kā rīkoties, ja šāda ārkārtas situācija izveidosies. Neziņa ir tā, kas biedē visvairāk. Vēl aktuāls jautājums, kas virmo iedzīvotāju vidū, ir veselības problēmas, kas parādījušās pēc Covid izslimošanas. Rindas, lai tiktu pie speciālistiem, ir ļoti garas, un ir grūti tikt klāt ātrāk, pat par maksu.»

Vaicāta par regulārājiem apmeklētājiem, Dace min kungu, kurš uz bibliotēku nāk gandrīz katru dienu. «Ja viņš kādu dienu neatnāk, jau uztraucos, vai viss ir kārtībā. Tas ir viņa dienas rituāls — no rīta atnākt uz bibliotēku, lai paņemtu žurnālus un avīzes. Ir cilvēki, kuri nāk katru otro dienu un arī lasa jaunākos preses izdevumus. Un ir tādi, kuri nāk tieši pirmdienās un piektdienās. Jau zinu, ko viņi lasīs, un sagatavoju viņiem savas kaudzītes,» vietējo ļaužu lasīšanas paradumus zina bibliotekāre Dace Dērica. ■

Avots: Talsu Vēstis

Datums: 27-01-2023

«Darba ritms bibliotēkā ir ļoti aktīvs»

Bibliogrāfes Gunitas Kapilinskas 24 stundas stopkadro

#SIF_MAF2022 #24stundasstopkadro

Gunita Kapilinska beigusī Ludzas pilsētas ģimnāziju, Rīgas Mākslas un mediju tehnikumu, apgūstot vizuālās reklāmas dizaina specialitāti. Vadījusi kursus (Microsoft Office, OpenOffice lietošana, programēšana, mājaslapu izveide) NVA Ludzas filiālē. Neilgu laiku strādājusi Holandē. Šobrīd Gunita ir Ludzas novada bibliotēkas bibliogrāfe.

Rīts ar vīru gatavotām brokastīm

No rītiem es ceļos atkarībā no tā, kā es strādāju, jo darbs man var sākties vai nu plkst. 8.00, kas ilgst līdz plkst. 16.00, vai no plkst. 10.00 līdz plkst. 18.00, t.i., divās maiņās. Reizēm pēc grafika ir jāstrādā arī sestdienās, tas ir vienu vai divas reizes mēnesī. Man, protams, patīk tie vēlākie darba rīti, jo es esmu cilvēks, kuram patīk pagulēt. Brokastis gatavoju vai nu es, vai mans vīrs. Man vīrs jautā, ko es gribu brokastīs, un to viņš man arī pagatavo. Mēs cenšamies brokastot kopā, jo tas ir svarīgi. No rīta es dzeru kafiju, jo tā mani pamodina un dod spēku, bet pa dienu es dzeru ļoti daudz tējas. Tēja, tēja un tēja, īpaši ziemā. Dažbrīd man šķiet, ka es sastāvu no tējas. Šobrīd vismīļākā man ir Earl Grey tēja, kuru es dzeru visu laiku. Mums mājās ir ļoti daudz tējas veidu.

Intensīva darbdiens ar visatsaucīgākajiem kolēģiem

Tad es eju uz darbu kājām vai arī vīrs mani atved. Manos darba pienākumus ir darbs ar sociālajiem tīkliem, pasākumu fotografēšana, fotoattēlu apstrāde, projekti, prezentāciju un afišu izveide, klientu apkalpošana, apsvēkumu, rotājumu izgatavošana utt. Ja darbā esmu plkst. 8.00, tad tā stunda līdz bibliotēkas atvēršanai un klientu atnākšanai ir, lai sagatavotu visu darbam – jāieslēdz datori, kase, jāpārbauda e-pasti, jāieskatās sociālajos tīklos, jo es cenšos sekot līdzi, ko dara citas bibliotēkas, pasmelties kādu ideju no viņiem. Es arī skatos, kas cilvēkiem labāk patīk no mūsu publikācijām. Pēc bibliotēkas atvēršanas visbiežāk es strādāju datorā, tur darbs ir ļoti intensīvs. Visu laiku ir darbs ar cilvēku apkalpošanu. Brīžiem ir tā, ka ir pilna datorklase ar cilvēkiem, un katram ir savas vajadzības – jāpalīdz strādāt ar internetbanku, jāizprintē, jānokopē, jānoskenē utt. Mums ir ļoti labs kolektīvs, pats labākais, kāds vien var būt! Visi ir atsaucīgi un vienmēr palīdz cits citam. Īpaši, kad man ir jātaisa kāda prezentācija vai video, jādara kas radošs, kolēģes mani palīdz, kur kabinetā strādāju netraucēti viena. Piemēram, mēs veidojam dāvanīgas – grāmatzīmes vai kādas kastītes, atklātnītes, kolēģes vienmēr piedāvā palīdzēt to izveidot. Kolēģes ir labākais, kas var būt!

Strādājot ar sociālo tīklu saturu, šajā gadā sākām veidot jaunus rubrikas, izvērtējot pagājušā gada darbu. Redzot, kas ne visai patīk cilvēkiem, analizējot skatījumu statistiku, reakcijas, spraušam, ka nepieciešams izvietot vairāk attēlu, kuros redzami apmeklētāji. Video. Jaunās rubrikas – video par grāmatām – informāciju sagatavo kolēģi, kuri nodarbojas ar novadpētniecību, bet es to veidoju, pati arī ierunāju tekstus. Šādā veidā mēs cenšamies rast pieeju ap-

meklētājiem, jo sociālie tīkli un tajos ievietotā informācija ir ļoti svarīga. Pagājušajā gadā mums bija žurnālu popularizēšanas video, kuros es pārskīrstīju žurnālus, lai parādītu to bagātīgo klāstu mūsu bibliotēkā. Skatījumu skaits video bija pietiekami liels. Cilvēkiem vairāk patīk skatīties video nekā garī teksti. Vienu reizi mēnesī mums ir latviešu klasikas grāmatu popularizēšanas video. To es nedaru viena, jo ir kolēģes, kuras atlasa popularizējamās grāmatas, citas uzraksta tekstus par konkrēto grāmatu, jo man vienai to sagatavot nebūtu iespējams. Es izdomāju veidu, kā šo informāciju pasniegt, kā nofilmēt video, izdomāju scenāriju, lai būtu atraktīvi un cilvēkiem interesantāk to noskatīties. Mēs cenšamies, meklējam ko jaunu. Mums ir arī jaunāko grāmatu apskats video formātā. Es domāju kompozīciju, elementus, kā izvietot grāmatas video, lai būtu, piemēram, ziemiģi. Pēc video noskatīšanās cilvēki nāk un jautā konkrētu grāmatu, ko ierādājusi video. Patīk cilvēkiem šādi grāmatu apskati video formātā. Prieks, ka mani kolēģi atbalsta manas idejas un iesaistās to realizēšanā. Kolēģēm es varu vienu un to pašu prasīt neizceļot, vienmēr palīdz, saka, lai droši jautāju. Tāpat es apjautājos kaut vai, kā veidot labāk afišu. Kolēģes izsaka savas domas, un tas man palīdz izveidot labāku galarezultātu.

Pagājušajā gadā mēs veidojām arī novadpētniecības viktorīnu. Katru nedēļu bija jāuzmin viens vārds. Mēs rīkojam arī pasākumus ģimenēm ar bērniem. Ir tā, ka atnāk 80-90 bērni ar vecākiem. Ja tiek rīkoti konkursi vai viktorīnas, tad vienmēr uzvarētāji saņem arī balvas. Mēs veidojam arī virtuālas izstādes. Jaunas publikācijas sociālajos tīklos ir vismaz sešas reizes nedēļā. Viss ir sistematizēts, mēs izdomājam rubrikas, sagatavojam publikācijas reizēm pat mēnesi uz priekšu, jo tad ir vieglāk strādāt citus bibliotēkas darbus. Tā sanāk, ka mēs dzīvojam it kā uz priekšu. Informācija ir ievietota, tikai jāgaida, kad paredzētā laikā tā parādīsies mūsu facebook.com profilā. Es esmu izpētījusi, kad visvairāk cilvēku lieto sociālos tīklus, tieši tad arī tiek izvietotas publikācijas. Tas ļoti atvieglo ikdienas darbu.

Šobrīd mūsu bibliotēkai ir izveidots biznesa profils, un publikācijas var plānot uz priekšu, tur var redzēt statistiku, ir pat statistika par mēnesi, par cik procentiem audzis apmeklējumu skaits tavam profilam. Mūsu bibliotēkai ir arī instagram konts, ko es esmu izveidojusi. Sākotnēji instagram kontā tika dublēta tā pati informācija, kas ir facebook.com, bet šobrīd dublēšana nenotiek. Es ieteicu, ka instagram varētu izveidot grāmatu blogu, tur neievietojot informāciju par pasākumiem, afišas, jo mūsu sekotāji nenāks uz mūsu pasākumiem, es taču redzu, kas mums seko. Instagram kā grāmatu blogu mēs rādīsim un stāstīsim par grāmatām, piemēram, izveidojot publikāciju par vācu detektīviem. Es redzu, cik cilvēku apskatīja šo ierakstu, kas viņiem interesē. Te vairāk nostrādā foto un video, ne teksts. Grāmatu apskatus, grāmatu klasikas video formātā es arī ievietoju instagram kontā un saglabāju kā reel ierakstus, lai cilvēki tos var skatīties jebkad. Savukārt facebook.com mēs ievietojam bērnu pasākumu video, nesim piedalījāties aktivitātē «Viena diena bibliotēkas dzīvē», to atspoguļojot sociālajos tīklos.

Pusstunda laika ir paredzēta pusdienām, ko es un manas kolēģes ēdam tepat uz vietas bibliotēkā speciāli iekārtotā telpā, pamainoties, jo kādam ir jāpalielina strādāt, kamēr citi pusdieno. Tas ir labi, ka mēs pusdienojam uz vietas, jo gadās tādas situācijas, ka atnāk kāds cilvēks un jautā ko tādu, ko kolēģes nezina, mēs ejam un palīdzam. Tāpēc jau tas ir visas komandas darbs.

Darbā gadās arī kuriozi. Bibliotēkā ir viens dators, kurš saglabā iepriekšējos iestatījumus. Cilvēki atnāk izdrukāt lidmašīnas biļetes, nepaskatās iestatījumus un izdrukā A3 formāta biļetes... Kā ar tādām milzīgām biļetēm dosies uz lidostu? Tur visi lidostā varēs izlasīt, kur viņi lidos! Jādomas palīgā un jāizprintē standarta lieluma biļetes. Ļoti daudzi cilvēki nezina, ka lietotni WhatsApp var atvērt arī datorā, tas viņiem ir kā atklājums. Tas atvieglo dzīvi, jo viņi var no WhatsApp uzreiz izprintēt nepieciešamos dokumentus vai attēlus. Tas ir droši, jo cilvēks iziet no sava konta, un dators neko nesaglabā. Es tam sekoju līdzi, lai tiktu izziets, turklāt katru dienu es izdzeršu visu failus un kešatmiņu visos mūsu brauceros. Tā ir datu aizsardzības ieviešana un profesionalitāte.

Vakaros, kad es strādāju līdz plkst. 18.00, pēdējās divas stundas es darbojos latīstāvā datorkābinētā vienlaicīgi. Es izsniedzu arī grāmatas. Mēs visi protam visus bibliotēkas darbus, rotējam, maināmies, un nav problēmu. Protams, ar cilvēkiem strādāt ir stresaināk, jo tu nezini, kas atnāks, kāds būs viņa noskaņojums, jo cilvēki atnāk visdažādākajā noskaņojumā. Sevi ļoti ir jātur grožos, lai būtu ieturēts un tolerants. Reizēm nostrādā kāda mājaslapa, piemēram, inbox.lv, cilvēks ir dusmīgs un izgādā dusmas uz darbinieku. Datorāšā palīdzēt viņam visu laiku. Daudzi baidās nospriest ne to pogu, neprot izprintēt utt., bet ir arī tā, ka atpūdesmitgadīga tantiņa patstāvīgi maksā internetbankā visus maksājumus, pati saprot, ko un kā darīt. Ir vecmāmiņas, kurām viss jāpalīdz, un mēs to arī darām. Reizēm ir jāpalīdz parakstīt dokumentus ar e-parakstu, izdeklarēt un iedeklarēt, jo cilvēkiem tas sagādā grūtības. Mēs palīdzam tā, lai cilvēks visu redz un pats seko līdzi darbībā. Cilvēki atnāk ar visdažādākajiem jautājumiem, reizēm nākas meklēt google.com, kas tas ir, kā to izdarīt. Citreiz cilvēks atnāk ar telefonu un prasa kaut ko palīdzēt atvērt tajā, pamainīt iestatījumus. Es jau arī visu nezinu, bet es mācos. Šī reklāma no mutes mutē nostrādā, cilvēks atnāk un saka, ka viņam stāstīja, ka bibliotēkā palīdzēja, un viņš arī ir ieradies ar tādu pat vajadzību.

Darba ritms bibliotēkā ir ļoti aktīvs, jo paralēli ikdienas darbam ir jāgatavo pasākumi, piemēram, tikšanās ar Ludzas novada autoriem vai aktivitātes bērniem utt.

Vakari ar emociju izrunāšanu un kūciņu cepšanu

Pēc darba es piestrādāju – palīdzu savai bijušajai skolotājai, veidojot foto kolāžas. Viņa šādi veido savu dzimtas koku. Vakaros es nevaru pilnībā atslēgties no darba. Es cenšos izdomāt, ko jaunu varētu iedzīvināt darbā, izdomāju kādu jaunu rubriku, pamanu internetā kādu ideju, ko realizēt. Sociālajos tīklos es neskatos, ko dara mani klases biedri, tam nav laika, jo es skatos darbam noderīgas lietas.

Man patīk rokdarbi. Vienu brīdi es adīju zeķes. Es labprāt krāsoju gleznas pēc numuriem. Apmēram 40 stundas nepieciešamas tādas vienas gleznas izkrāsošanai. Piemēram, pirmās trīs atvaļinājuma dienas es vienkāši sēdēju un krāsoju, jo vajadzēja atslēgties. Kad glezna gatava, to lieku pie sienas. Reizēm līmēju arī dimantiņu gleznas. Ir dienas, kad tu ļoti daudz runā ar cilvēkiem, mājās tev grietas vienkāši paklusēt. Man patīk cept kūciņas, tortes. Man tas ir no vecvecmāmiņas. Viņa bija rokdarbniece, šuva, adīja, cepa tortes, maizi. Man kūciņu cepšana ir kā meditācija. Visvairāk es mīlu gatavot saldumus. Vecvecmāmiņai es cepu pirādziņus ar gaļu, jo viņai negaršoja nekas, kas bija no veikalā. Kad viņa nomira, es cepu maizīti, bet pamazām, pamazām es atkal cepu vairāk. Man patīk ko pagatavot un palutināt savu vīru, mammu, tēti, brāli. Piemēram, piparkūkām arī mīklu es gatavoju pati. Pats tu vari izveidot garšu, kādu vēlies, pievienot tādas garšvielas, ko gribi.

Man patīk vakaros parunāties ar vīru, izrunāt visas savas emocijas. Viņš mani uzklausa, kaut ko iesaka. Reizēm lienam gultā ar tējas krūzi rokā un vienkāši runājam. Gulēt iet es cenšos ap plkst. 23.00, jo miegs ir ļoti svarīga ikdienas sastāvdaļa, lai būtu enerģija aktīvai darbīdīnai, izdomai, jo tās vajag ļoti daudz. ■

Texts – Ineta Atplie-Jugane
Foto – Arita Atplie-Dona

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.
Par projektu «24 stundas stopkadro»
(Nr. 2022.LV/RMA/03) rakstu saturu atbild
b-ba «Latgolsy entuziastu grupa Bīdīs»»

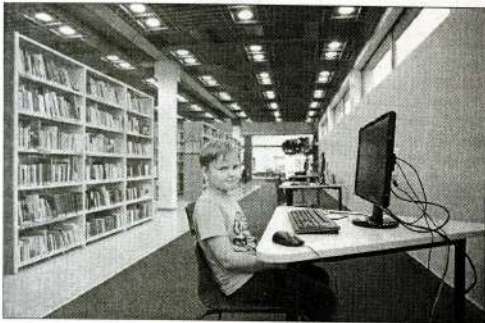
Avots: Vietējā Latgales Avīze

Datums: 20-01-2023

Viena diena bibliotēkā

Kārlis Lithens

Ziemā, kad āra aktivitātēm laikpatakti nav tik piemēroti, daudzi labprāt izvēlas laiku pavadīt bibliotēkā, kur var gan papērt aizraujošu lasāmvielu garo ziemas vakaru īsināšanai, gan uz vietas lasīt laikrakstus vai žurnālus, izglītoties, spēlēt spēles un iesaistīties citās aktivitātēs.

Justs Jope pēc skolas nereti apmeklē Bērnu bibliotēku, kur dažreiz spēlē datorspēles. Bērnu bibliotēkā viņš iegriežas arī pēc grāmatām – viņam topā ir *Minecraft* un *Roblox* sēriju grāmatas. Viņš labprāt apmeklē arī pasākumus bibliotēkā – piemēram, nesen tur koncertā uzstājies Justa skolasbiedrene.

Veterinārsta Ģirta Strelēvica ģimene vislabprātāk apmeklē Pārventas bibliotēku, jo viņiem ļoti patīk skaistās bibliotēkas telpas. «Kad ārā ir sliktis laiks un neko citu nevaram darīt, tad nākam uz bibliotēku, šeit ir ļoti interesants gan grāmatīgu, gan spēļu klāsts. Meitai Emilijai tā ir arī iespēja paspēlēties, pakomunicēt ar citiem bērniem. Uz bibliotēku ejam divas trīs reizes mēnesī – ja man ir brīva diena, tad paņemu mazo no dārziņa, parasti pavadām šeit kādu stundīgu. Mūs bibliotēkā piesaista tas, ka bērnam pavērs plašākas iespējas, nav jāšēž mājās četras sienās un jāskatās televizors. Kad meita paaugsties, apmeklēsim bibliotēkā pasākumus. Jau tagad viņa pilsētas bibliotēkā iet uz mūzikas nodarbībām,» pastāstīja Emilijas tētis. Viņš pats labprāt lasa grāmatas par Latvijas vēsturi, brīvības cīņām.

Pārventas bibliotēkā sastapām Ivonu Teteri un Juri Bulavu, kuri labprāt lasa avīzes un žurnālus gan latviešu, gan krievu valodā. Ivona atzina, ka labprāt ņem arī grāmatas lasīšanai uz mājām – īpaši pie sirds viņai iet detektīvi un grāmatas par mīlestību, Juris atklāja, ka uz bibliotēku nāk katru dienu – lasīt avīzes, žurnālus un uzzināt vietējo informāciju, satikt kādu paziņu un «uzsist kļacu». Laikrakstos viņam ir aktuāla sadzīvīskā informācija – tas, kas ietekmē katru iedzīvotāju ikdienu. «Cilvēkus jau satrauc visi tie sīkumi, sadzīve, rēķini. Ar politiku cenšos neaizrauties, bet bez tās jau nevar izteikt – diemžēl tā mums vairāk tos prātus jāuc, nekā būtu nepieciešams,» atzina lasītājs. Jurim Bulavam ļoti atmiņā palicis ukraiņu bērnu koncerts bibliotēkā.

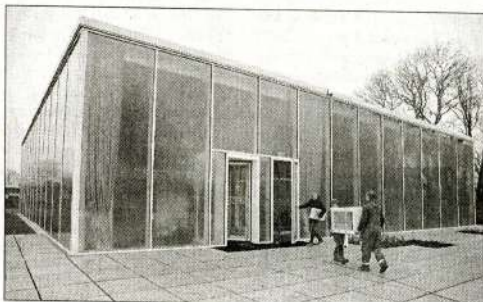

Ventspils Augstskolā šobrīd turpinās sesijas laiks, kad studenti augstskolas bibliotēkā meklē eksāmeni nepieciešamo literatūru. Tulkošanas un valodu tehnoloģiju otrā kursa studente Elīna Kalniņa augstskolas bibliotēkā bija ienākusi 15 minūtes pirms vācu valodas eksāmena: «Dzīvoju tepat, dienesta viesnīcā, un man dažreiz ir ērtāk vienkārši atnākt un lasīt šeit uz vietas – ja ir daudz grāmatu, nemaz nespēst tās augšā. Es te visbiežāk nāku izmantot datoru, tagad, pirms eksāmena – kopēt mācību materiālus. Paskatos dažādas nozaru vārdnīcas – vērtīgi ir ielūkoties dažās specifiskās vārdnīcās, kurās es citādi neieskatītos, bet smieklīgi ir dažreiz palasīt necenzētās valodas vārdnīcu.»

Japāniete Momoka Kušida Ventspils Augstskolā studē starpkultūru komunikāciju, bet bieži vien apmeklē ne tikai augstskolas bibliotēku, bet arī Galvenās bibliotēku, kas ir tuvak viņas dzīvesvietai. Šoreiz viņa gatavojās studiju prezentācijai, izmantojot gan Sandras Kalnietes darbus, gan Noras Ikstenas grāmatu *Mātes piens*, kas tulkota arī japāņu valodā.

«Visi gaida skaistās, gaišās un plašās telpas,» atzīst Gāliņciema bibliotēkas vadītājas p.i. Ance Upeniece. Gāliņciemnieki bibliotēkā pārsvarā izvēlas daiļliteratūru un bērnu literatūru, arī grāmatas par psiholoģiju, vēsturi, ceļojumiem. Vispieprasītākie ir detektīvi. Laikā, kad ziņās ir daudz negatīvā, daļa lasītāju apzināti izvēlas pamainīt savus lasīšanas ieradumus un atslodzei izvēlas vieglāku, priecīgāku literatūru – kādam tie ir romāni par mīlestību, kādam viegli detektīvi, grāmatas par dabu, ceļojumiem.

Ventspilnieki ar nepacietību gaida jaunās Gāliņciema bibliotēkas atvēršanu. Būvdarbi ir faktiski pabeigti, tiek pielabotas pēdējās *astes*. Trešdienas rītā jaunajā ēkā notika aktīva rosība – tika piegādāts pirmais telpu aprīkojums – sadzīves tehnika. Kā pastāstīja objektā sastaptais pašvaldības SIA *Ventspils nekustamie īpašumi* valdes loceklis Arminis Kleinbergs, Gāliņciema bibliotēkas jaunās ēkas nodošana ekspluatācijā gaidāma februāra sākumā. Pēc optimistiskajām prognozēm, maija beigās vai jūnijā sākumā varētu noslēgties visas aprīkojuma piegādes.

Mūzikas bibliotēkā organizētās nodarbības ar lielu interesi apmeklē arī 6. vidusskolas 3. klases audzēkņi. Šoreiz nodarbības tēma bija balets *Riekstkodis*, kurā Mūzikas bibliotēkas vadītāja Inga Aulmane pastāstīja, kā radies balets, un demonstrēja video fragmentus no baleta iestudējuma. Kā pastāstīja 3. klases audzinātāja Ilze Šņepste, bērniem patīk nodarbības brīvā, nepiespiestā atmosfērā, un vienlaikus viņi izkopj uzvedības kultūru – kā jāuzvedas, ienākot koncertzālē, kas atrodas vienā ēkā ar Mūzikas bibliotēku.

Avots: Ventas Balss
Datums: 19-01-2023

Krāsu spēle radošajos darbos

Foto: Kristaps Anšlens

Rebeka Miksone

Pārventas bibliotēkā skatāma Ventpils Mākslas skolas audzēkņu radīto darbu izstādē *Krāsu spēles*, kurā, pārstāvēt dažādus mākslas veidus, skolēni pauž savas sajūtas un demonstrē Mākslas skolā apgūtās prasmes.

Ventpils Mākslas skolas audzēkņu radītie darbi turpmākās nepilnas divas nedēļas gaumīgi papildinās Pārventas bibliotēkas interjeru.

Izstādē iekļauti šī mācību gada pirmajā semestrī tapušie darbi, kā arī iepriekšējā mācību gada absolventu noslēguma darbi. «Esam spēlējušies ar krāsām, esam eksperimentējuši, un maza daļa no tā ir apskatāma šajā izstādē,» tematiku

raksturo Ventpils Mākslas skolas direktore Sanda Jaunbelzēja. Pēc viņas stāstītā, šādas izstādes veidošana janvārī kļuvusi par tradīciju, kas tiek turpināta jau daudzus gadus. Gatavojoties izstādei, parasti tiek izraudzīta kāda tēma, kas tiek integ-

rēta mācību procesā un realizēta dažādos mācību uzdevumos. Līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī šoreiz izstādē apskatāmi ne tikai gleznojumi, bet arī veidojumi, darbi datorgrafikā un citos mākslas veidos.

► 6. lpp.

Avots: Ventas Balss

Datums: 26-02-2023

Krāsu spēle radošajos darbos

► 1. lpp.

«Darbu mums parasti ir ļoti daudz, tāpēc cenšamies izstādī veidot raibu, interesantu, lai atspoguļotu pēc iespējas vairāk. Ikkatram bērnam, redzot savu darbu izstāžu zālē, ir liels gandarījums un vienlaikus arī stimulē mācīties,» turpina direktore.

Jāpiemin, ka izstādes atklāšanas pasākumā klātesošajiem bija iespēja skatīties arī Mākslas skolas audzēkņu radītās animācijas. Viena no autorēm ir Lienīte Zēberga, kura animācijā iedzīvinājusi Raiņa dziesmas *Zelta sietiņš*. Meitene stāsta, ka dzelolis ir par zelta sietiņu, caur kuru raugoties, pasaule mirdz, un to viņa arī attēlojusi animācijā – mirdzošu pasauli, kas izstaro gaismu kosmosā un ikkatra sirdī. Animācijas izveidošana esot ne tikai gana sarežģīts, bet arī laikietilpīgs darbs, bet, neskatoties uz to, labprāt to darītu atkal.

Cita starpā izstādē apskatāmi arī Elzas Kārklīņas, Katrīnas Macates un Elzas Brālītes veidotie dizaina darbi – auduma maisiņi ar apdrucku, proti, skolnieču radītiem zīmējumiem, kas ar speciālu iekārtu palīdzību no planšetes pārmesti uz tekstilu.

Katrīna Macate stāsta, ka zīmēšana un krāsošana viņai patikusi jau agrā mazotnē. Meitas interesi par mākslu pamanījuši arī vecāki, kas nolēma savu atvasi pieteikt Mākslas skolā. Gan Katrīna, gan arī abas Elzas Mākslas skolu apmeklē jau ceturto mācību gadu. Savukārt, piemēram, Elza Brālīte uz Mākslas skolu pārnāca no Mūzikas skolas. Viņa toreiz saprata, ka, pat mācoties mūziku, joprojām vairāk interesē zīmēšana, tāpēc tika pieņemts lēmums vairāk pievērsties mākslai. Elzai visvairāk patīk zīmēt puķes. Daba un tās košums ir tas, kur viņa smeljas iedvesmu. Savukārt Katrīnai ļoti patīk zirgi, un labprāt tos arī atveido savos darbos.

Pārventas bibliotēkas vadītāja Solvita Štekerhofa teica, ka ik gadu

Foto: Kristaps Anikšs

Atklāšanas pasākumā piedalījās daļa Mākslas skolas audzēkņu, priecājoties par savu un vienaudžu veikumu.

Ventspils Mākslas skolas audzēkņu darbu izstādē bibliotēkā tiek gaidīta kā liels pārsteigums. Mākslas darbus gribas nofotografēt, nofilmēt, gribas dalīties ar pārējiem un teikt – nāciet paskatīties, ko dara mūsu Ventspils bērni, turpina Štekerhofa. Jāpiemin, ka izstādes atklāšanas pasākumā viņa piedalījās ne tikai kā Pārventas bibliotēkas vadītāja, bet pastarpināti arī kā Mākslas skolas audzēknes mamma. «Katra reizi es dzirdu, ka Mākslas skolā stundu ir par maz, ka Mākslas skolu vajag vairāk, katru reizi bērns nāk mājās priecīgs, ar kādu jaunu darbu, jaunu ideju,» pateicībā dalās Štekerhofa.

Izstādē *Krāsu spēles* Pārventas bibliotēkā būs skatāma līdz 7. februārim. ■

Izstādē apskatāmi arī vairāki keramikas darbi, kurus veidojuši Ventspils skolēni.

Avots: Ventas Balss

Datums: 26-02-2023

Grāmatu saņemšanas un nodošanas punkts Viļānu pilsētas bibliotēkā*

Rēzeknes novada Viļānu pilsētas bibliotēkā tika īstenots projekts sadarbībā ar Zemkopības ministriju un Lauku atbalsta dienestu.

Lauku atbalsta dienests apstiprinājis Rēzeknes novada pašvaldības iestādes «Viļānu apvienības pārvalde» projekta pieteikumu: Atklāta projektu iesniegumu konkursa Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam apakšpasākuma 19.2 «Darbības īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju» aktivitātes: 19.22.02 «Iedzīvotāju iniciatīvu attīstība, mūžizglītība» projekta iesniegumu «Grāmatu saņemšanas un nodošanas punkts Viļānu pilsētas bibliotēkā» (22-01-AL15-A019.2202-000007), kas tika iesniegts Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam apakšpasākuma «Darbības īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju» ietvaros. Projektu konkursu izsludināja biedrība «Rēzeknes rajona kopienu partnerība».

Projekta mērķis – veicināt informācijas pieejamību un tās apriti Viļānu apvienības iedzīvotāju vidū, nodrošinot aktīvo cilvēku līdzdalību grāmatu

izmantošanā. Iegūstot jaunas zināšanas un informāciju, ikkatrs grāmatu saņemšanas un nodošanas punkta apmeklētājs spēs pašizglīties, apgūs jaunas prasmes, ceļot savu, ģimenes un tuvinieku sociālo labklājību, attīstot iniciatīvu un mūžizglītību. Grāmatu lasīšana veicina veiksmīgu mācību procesa nodrošināšanu. Lasīšana attīsta cilvēka iekšējo emocionālo pasauli. Svarīgi, ka lasīšana veicina arī kultūrmantojuma saglabāšanu no paaudzes paaudzē. Tiks motivēta un izglītota sabiedrība, kur ikviens varēs saņemt pieejamu pakalpojumu sev izdevīgā laikā. Grāmatu saņemšanas un nodošanas punkta pieejamība būs atbilstoša epidemioloģiskajam režīmam, kas bija ļoti aktuāls pēdējo divu gadu laikā. Tiks nodrošināta sakārtota un labvēlīga vide bibliotēkas apmeklētājiem. Motivēta un izglītota sabiedrība, kurai ir pieejama kvalitatīva bezkontakta grāmatu saņemšana un nodošana.

Projekta kopējās izmaksas ir 5082 eiro, no kurām publiskais finansējums ir 4573,80 eiro, bet līdzfinansējumu 508,20 eiro nodrošinās pašvaldība.

Informāciju sagatavoja Viļānu pilsētas bibliotēka

* Apmaksāts raksts

Rēzeknes Bērnu bibliotēkā satikās lasīšanas veicināšanas programmas dalībnieki

Bibliotēkas darbinieces un mākslinieki Margarīta Kolosova un Mareks Gusāns

Inga Kaļva-Miņina

14. janvārī Rēzeknes pilsētas Bērnu bibliotēkā lieli un mazi grāmatu lasītāji pulcējās Latvijas Nacionālās bibliotēkas lasīšanas veicināšanas programmas «Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2022» noslēguma pasākumā, kura laikā satikās ar grāmatu varoņiem, atsaucā atmiņā izlasīto un saņēma saldās balvas.

Lasīšanas veicināšanas programma norit jau 22. gadu, no pirmsākumiem tajā piedalās arī Rēzeknes Bērnu bibliotēkas lasītāji, un 2022. gada programmā piedalījās ap 200 dalībnieku (5+ vecumgrupā – 78 dalībnieki, 9+ vecumgrupā – 37, 11+ vecumgrupā – 28, 15+ vecumgrupā – 18 un vecāku grupā – 29), lasot kolekcijas grāmatas un izsakot savu vērtējumu par tām.

Pasākums, kurā satikās programmas «Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija» dalībnieki, Rēzeknes Bērnu bibliotēkā notika pirmo reizi, un jāteic, ka tas bija ļoti interesants, grāmatu un muzikāliem mirkļiem papildīts. Bibliotēkas darbinieki bija iejutušies grāmatu varoņu tēlos (bija iera-

dies nepaklausīgais vectēvs un ome, kura salauza internetu), pēc spilgtāko citātu nolasišanas aicināja klātesošos atšifrēt grāmatu nosaukumus.

Pirmajā daļā ar muzikāliem priekšnesumiem klātesošos priecēja talantīgā jauniešu Katrīna Ivanova no Rēzeknes novada, savukārt otrajā daļā, kurā pulcējās Jauniešu un Vecāku žūrijas pārstāvji, bija iespēja dziedāt līdzī Margaritas Kolosovas un Mareka Gusāna izpildītajām dziesmām (latgāliešu dziesmu vidū bija arī kāds pavisam vēl nedzirdēts muzikāls jaunums).

Pasākums bija apliecinājums tam, ka grāmata joprojām ir vērtība un ka grāmatas lasa gan mazi, gan lielāki lasītāji, gan vieni paši, gan kopā ar vecākiem. Kā uzsvēra Rēzeknes pilsētas Bērnu bibliotēkas vadītāja Lāsma Leiņa-Sviridenko, ir svarīgi lasīt grāmatas, jo tās bagātina vārdu krājumu un paplašina redzesloku. Turklāt vecāki, kuri lasa grāmatas, ir iedvesmojošs piemērs saviem bērniem, mudinot atrasties no mūsdienu tehnoloģijām un ļaujoties grāmatu lapušu vilinājumam. **LV**

Saņem jaunas grāmatas

Smiltenes bibliotēka saņēmusi 37 jaunas grāmatas, kas lasītājiem pieejamas no piektdienas, 24. februāra.

“Ziema nevēlas atkāpties, un līdz pavasara darbiem vēl ir laiks izlasīt kādu aizraujošu grāmatu!” izvēlēties aicina vecākā bibliotekāre Līga Seržante-Jaunzema.

Visiem futbola līdzjutējiem un Latvijas sporta vēstures entuziasiem viņa iesaka izlasīt Lindas ApSES grāmatu “Manas [ie]spējas Māris Verpakovskis”.

“Šī grāmata ir Māra patiens, sirsnīgs, aizraujošs un iedvesmojošs biogrāfisks stāsts, kas ļauj no dažādiem rakursiem paskatīties uz dzīvi un dotajām iespējām. Aizraujošs tāpēc, ka drosmīgs un neparasts. Iedvesmojošs, jo atklāj, kā apdāvināts zēns ar neatlaidīgu un pašreizīgu darbu pārtop talantīgā futbolistā,” stāsta Līga Seržante-Jaunzema.

Saņemto jaunumu klāstā ir arī jaunākā Džūdas Devero un Tāras Šitsas grāmata “Līdzī paņemt mīlestību”. Džūda Devero ir sarakstījusi vairāk nekā 70 bestselleru, šobrīd pasaulē ir pārdoti 60 miljoni

viņas grāmatu eksemplāru. Tāra Šitsa ir godalgota mūsdienu romantiskās literatūras rakstniece. Abu kopdarbs “Līdzī paņemt mīlestību” spoži parāda, ka mīlestība var ceļot laikā, un jau izpelnījies kritiķu atsauksmes, ka šī grāmata kalpo kā balzams dvēselei, jo ik lappuse ir piesātināta ar sirds siltumu, cerību un ticību labajam.

Pasaulē populārais varas un stratēģijas eksperts Roberts Grīns aicina izvairīties no maldu ceļiem savā jaunākajā grāmatā “Likumi katrai dienai. 366 meditācijas par varu, pavadīšanu, meistarību, stratēģiju un cilvēka dabu”. Grāmata piedāvā spēka meditācijas par sava potenciāla atklāšanu un pilnveidošanu, sniedz izpratni par cilvēka dabu un ļauj ņemt dzīvi savās rokās. Katrai gada dienai ir veltīta kāda kodolīga gudriba, kas palīdzēs vairot meistarību, radošumu, attīstīt prasmes, atpazīt toksiskus cilvēkus, neapjukt varas spēļu labirintos, pieņemt savu tumšo pusi un izprast savu būtību. Katrai dienai paredzēts savs likums – padoms, kas palīdzēs, izvēlēties labāko risinājumu.

— Sandra Pētersone

Cilvēkiem jāļauj lasīt, bibliotēkai – izcelt savu lomu

● AGNESE GRINBERGA

Aizputes pilsētas filiālbibliotēkā pagājušajā nedēļā tika godinātas trīs čaklākās lasītājas – šāda ceremonija rīkota pirmo reizi. "Grāmata man ir kā ēšana vai dzīvesveids, tas ir kā gaisu elpot, tāpēc man vajag kaut vai pusstundu palasīt," par lasītprīku saka godalgotā lasītāja Biruta Lukašova. Lai veicinātu iedzīvotāju interesi par lasīšanu, Aizputes bibliotēkā tiek sevišķi piestrādāts – aktivitātes notiek regulāri, taču visu Dienvidkurzemes novada bibliotēku sadarbība vēl joprojām ir sarežģīta.

Arī pieaugušie pelnījuši uzslavu

Agrāk čaklāko lasītāju "Top 10" tika fiksēts Aizputes novada avīzē, bet šogad bibliotēka pirmo reizi bija izlēmusi čaklīšus godināt apbalvošanas ceremonijā. "Parasti apbalvo tikai bērnus, viņiem tas ir katru gadu, bet es domāju, ka arī pieaugušie ir pelnījuši, lai viņus izceļ. Es zinu, ka arī pagastos, piemēram, Cīravā un Kalvenē, ir izsniegtas dāvanas čaklākajiem lasītājiem, bet citur tas laikam nav aktuāli," teic Aizputes pilsētas bibliotēkas vadītāja Līga Jučere.

Godpilno pirmo vietu ieguva Biruta Lukašova, kura gada laikā izlasījusi 194 grāmatas. Uz bibliotēku viņa nereti atnāk pat pāris minūtes pirms tās darbalaiķa un lasāmvielas uzreiz paņemt tā pavairāk. "Tās grāmatas, kuras gribu lasīt, internetā atrodu vieni arī, kad eju garām grāmatnīcai un tur logā ir jaunās grāmatas, tad nosaukumus norakstu. Žurnālos arī var par jaunajām grāmatām izlasīt, bet tos jau es vairst nepērcu. Man šķiet, ka žurnāls aizņem vairāk laika un tad neatliek laika grāmatai. Grāmatas – tas man ir jau no astoņu gadu vecuma. Ļauj tikai man lasīt! Cik reizi mēs kādreiz ar vīru nebijām rājušies, ka es tik daudz lasu," smaidot pastāsta Biruta, kura Aizputē dzīvo kopā trīs gadu vecuma – atceras gan savu pirmo bibliotekāri, gan visas pārējās, kuras laika gaitā kļuvušas gandrīz par draudzēnēm – ja satiekot uz ielas, tad vienmēr parunājos. Tikpat sirsnīgas attiecības esot ar citām lasītājām. "Ja šeit satiekamies, tad aprunājamies un grāmatas cita citai iesakām. Man viena draudzene piezvana, nosauc grāmatu un valcā, vai esmu to lasījusi, – es saku, ka neatceros, un tad sarunājam, ka nāksim reizē un apmainīsimies," stāsta Biruta.

Otra čaklākā ir Ārija Liepiņa, kura izlasījusi 162 grāmatas. Bibliotēkā viņa ierodas ar

Trīs čaklākās lasītājas: Biruta Lukašova (no kreisās), Ārija Liepiņa, Valentīna Zommere. Kundzēm svinīgā apbalvošana bija liels pārsteigums – šādu žestu viņas nebija gaidījušas.

Līga Jučere Aizputes pilsētas filiālbibliotēkas vadītājas amatā ir tikai divarpus gadus, pirms tam viņa šeit strādājusi Bērnu nodaļā. Pēc viņas ierosinājuma bibliotēkā izveidots nesen iznākušo grāmatu saraksts, ar kuru katrs bibliotēkas apmeklētājs var iepazīties. "Man teica, ka es esmu pirmā, kas ko tādu taisa. Jaunās grāmatas reizēm var palaist garām, tāpēc lasītājiem saku, lai skatās un varbūt kaut ko iegribēsies, bet vispār jaunās grāmatas praktiski uz vietas nestāv," saka L. Jučere.

savu grāmatu sarakstu, sevišķi iecienījuši latviešu autoru darbus. Kā, pasniedzot balvu, smaidot sacīja L. Jučere: "Latviešu autoriem un rakstniekiem ir jāsaņem, jo citādāk Ārijai vairs nav, ko lasīt."

127 – tik grāmatu aizvadītajā gadā izlasījusi trešās vietas ieguvēja Valentīna Zommere. "Es visu mūžu lasu, bet vairāk jau rudenī un ziemā – pavasarī un vasarā man ir dārs un mežs," teic Valentīna, kura iemīļojusi ārzemju literatūru un vēstures grāmatas.

"Aizputnieki lasa tiešām daudz, par to ir prieks, un es ceru, ka tā turpināsies," pēc apbalvošanas sacīja bibliotēkas vadītāja, pauzot ideju par jaunu tradīciju – savstarpēju sacensību rīkošanu visiem Dienvidkurzemes novada

lasītājiem, tādā veidā noskaldrojot pašu čaklāko.

Viens no kultūras dzīves centriem

Aizputes pilsētas bibliotēka savā tagadējā adresē atrodas jau 20 gadus, un, pēc L. Jučeres vārdiem, tai ir plašākās telpas visā novadā. Ēku gan grīboties pašiem savu, jo pašlaik šai namā atrodas arī Pašvaldības policijas iecirknis, kafējnīca, aptieka un arī dažādi dzīvokļi. "Telpas mums ir labas, bet kaut kas pavisam jauns – tās būtu ārkārtīgi milzīgas finanses, tāpēc pagaidām tas ir tikai sapnis," saka bibliotēkas vadītāja.

Bibliotēkas krājumā ir gandrīz 20 tūkstoši grāmatu, kopā skaitot Pieaugušo un Bērnu nodaļas, turklāt katru gadu tiek iegādātas jaunas. Vadītāja cer,

ka drīzumā varēs iegādāties jaunus un augstākus plauktus – grāmatām trūkstot vietas. Vēl viens sapnis esot modernizēt lasītavu, to pārveidojot par coworking jeb kopstrādes telpu. "Cilvēki nāk ar saviem datoriem un šeit uz vietas strādā, reizēm studenti te māca bērnus. Gribētos šo vietu padarīt pieejamāku, tādējādi vairojot arī jaunās paaudzes vēlmi šeit nākt. Arī tagad jau nāk, bet gribētos, lai būtu vairāk," atzīst L. Jučere.

Visā novadā šī ir vienīgā bibliotēka, kur papildus kopēšanai, drukāšanai un skenēšanai tiek piedāvāti arī siešanas un lamīnēšanas pakalpojumi. Bibliotēkas vadītāja pastāsta, ka gados vecākajiem iedzīvotājiem bibliotekāri ikdienā palīdz veikt arī elektronisko rēķinu apmaksāšanu. "Lielākajai daļai ir kodu kalkulatori, paši viņi neprot darboties, un tad to darām mēs – palīdzam un rādām, kas jādarā."

Tāpat bibliotēka laika gaitā kļuvusi par vienu no Aizputes kultūras dzīves centriem – šeit notiek izstādes, literārās tikšanās ar grāmatu autoriem, tiek organizēti Dzejas dienu pasākumi un dažādas meistarklases. "Ja pats lasītājs grib kādu meistarklasi rīkot un darboties, tad tas var notikt šeit – bibliotēka ir publiska telpa. Nesen pie mums bija Vaira Rudzroga, tādā ēteriskā noskaņā taisījām tējas un skrubišus. Šādās reizēs tas aizputnieks, kurš nevar izbraukt ārpus pilsētas, var nākt šeit," uzsver L. Jučere.

Regulāras aktivitātes notiek arī bibliotēkas Bērnu nodaļā. Katru nedēļu vismaz viena klase vai bērnu darza grupa ierodas uz tematiskajām nodarbībām vai bibliotekārajām stundām, kur tiek iepazīstināta ar bibliotēku, pilda praktiskus un radošus uz-

devumus. "Parasti ir tā, ka pirmīši atnāk un jau nākamajā dienā viņi ierodas ar mammām un grīb registrēties, jo saprot, ka te var pavadīt savu brīvo laiku. Bērni bieži vien šeit nāk pēc stundām vai gaida pulciņus. Pa to laiku viņi te darbojas, iepazīstas un arī palasa kaut ko," stāsta L. Jučere.

Nekā nebūs, ja gaidīs no citiem

Izveidojoties Dienvidkurzemes novadam, bibliotēkas, līdzīgi kā visas pārējās pašvaldības iestādes, piedzīvoja pārmaiņas, un L. Jučere saka, ka sākums bijis grūts. Tagad reizi divos mēnešos notiek bibliotēku pārstāvju tikšanās, kas nozīmē iespēju iepazīt kolēģus, kas izkailsi pa visu novadu. "Gada otrajā pusē tikai sākām saprast, kas un kā notiek, kā veidojas sadarbība, jo novadā ir 33 bibliotēkas. Tiekamies, lai varētu iepazīt citas bibliotēkas, paņemt un pamainīties ar idejām. Pagaidām ar sadarbību un informācijas nodošanu vēl ir grūti," viņa atzīst.

Bijušajā Aizputes novadā par apkārtnes bibliotekām Cīravā, Apriķos, Kalvenē, Kazdangā un Aizputes pagastā atbildēja Aizputes pilsētas bibliotēka – viss bija vienots. Tagad, kad par visu atbild Dienvidkurzemes novada bibliotēka Grobiņā, kļūvis daudz sarežģītāk. "Bet mēs cenšamies sadarboties. Irina Ernstsone [Dienvidkurzemes novada centrālās bibliotēkas vadītāja – aut. piez.] izstrādā nākamo plānu, skatīsimies, kāds tas būs, kāds būs viņas redzējums un mērķis. Es gribētu teikt, ka katrai bibliotēkai jau pašai par sevi ir jācenšas izcelt un parādīt savu vietu. Ja gaidīsim, ka kāds cits teiks, ko darīt, nekā nenotiks – pašiem ir jāgrib un jāplāno, kā popularizēt un ko darīt, lai letu uz priekšu un attīstītos," uzskata L. Jučere.

Viņa atzīmē, ka šis būšot pirmais gads, kad kā bibliotēkas vadītāja vairs neredzēs savu budžetu, nevarēs pati veikt korekcijas. "Lielāks slogs ir uzlikts galvenajai bibliotēkai Grobiņā, mums varbūt būs vieglāk, jo nebūs pašiem jāskatās, kā visi maksājumi aiziet, bet man tomēr patīk, ka es pati redzu un varu darboties."

Rokas klēpi bibliotēka gan netur – jau otro gadu piedalās projektā "Iedvesmas bibliotēka". 2021. gadā ar projekta palīdzību gribējuši tikt pie grāmatu pakomāta, bet tas nav izdevies. Pagājušajā gadā kopā ar novada Attīstības un uzņēmējdarbības nodaļu projektam iesnieguši ideju, kā modernizēt Bērnu nodaļu, taču arī šeit palikuši aiz striepas. "Esam bēdīgas, ka iepriekš netikām, bet nenokaram galvu, jo piedalīsimies arī šogad – gribam pretendēt uz lasītavas modernizēšanu." ▀

Kā strādā grāmatu ilustrators

EGONA ZĪVERTA FOTO

Mazajiem liepājniekiem bērnu bibliotēkā "Vecliepājas rūķis" laimējās tikties ar pazīstamo ilustratoru Agiju Staku. Māksliniece dalījās pieredzē, stāstot par grāmatu ilustrēšanas darbu, kā arī kopīgi ar bērniem radoši padarbojās. **Gaidot viesos pašu mākslinieci, "Vecliepājas rūķi" jau labu laiku pirms tam bija salidojuši viņas ilustrētie putni - krāsaini, domīgi, priecīgi, izaicinoši, katrs ar savu skatienu un raksturu.** Izstāde papildināta ar grāmatām, kurās skatāmas mākslinieces brīnišķīgās ilustrācijas.

Pildspalva un gaismas galds

Uz tikšanos ar salīdzinoši retās profesijas pārstāvi bija ieradušies 32 Bērnu un jaunatnes centra struktūrvienības "Vaduguns" pulciņa "Mākslas darbnīca" audzēkņi kopā ar savu skolotāju Etiju Gorbanti.

"Pamatlieta, ar ko nodarbojos, ir grāmatu ilustrācija, lielākoties bērniem, bet zīmēju kaut ko citu arī", mazos klausītājus iepazīstinot ar sevi, iesāka A. Staka un kļiedēja priekšstātu, ka "mākslinieks ir tas, kas izdomā visu tekstu, un tik sēž un pats kaut ko izfantazē." Visbiežāk visa sākums ir rakstnieks, un tieši izdevniecība izšķir, vai viņa darbu izdos. A. Stakas stāstījums ir dzīvīgs un enerģisks, atbilstoši auditorijai, un, lai labāk saprastu, māksliniecei līdzīri ar apjomīga mape ar pašas darbiem - zīmējumiem, skicēm, grāmatām, un ik pa brīdim no tās tiek kaut kas izcelts ārā, lai savu sacīto papildinātu ar vizuālu piemēru.

"Pats, pats sākums grāmatā ir tāds, ka tiek izlemts, kāda formāta grāmata būs - vai tā būs, teiksim, puzzles grāmata, kur teksta ir ļoti maz, viss lielam burtiem, jo domāta pavisam maziem bērniem, vai tā būs kāda grāmata ar uzlīmēm un tajā burti būs mazi, rindstarpas milzu lielas, jo pa vidū jābūt uzlīmēm. Līdz ar to ilustrācijas ir dažādas, no lapaspuses tas nav atkarīgs. Ir arī grāmatas, kur ilustrācijas ir milzu lielas un teksta praktiski nav." Kad viss izdomāts - cik lapaspusju būs, cik lieli burti, vai tā būs sērijas grāmata -, un izspriestas citas nianšes, tikai tad tiek prasīts māksliniekam, lai viņš zīmē.

A. Staka mazajiem liepājniekiem ieskicēja, kā notiek darbs pie ilustrāciju tapšanas, un demonstrēja dažādus uz

papīra lapām veidotus zīmējumus. Ja tie ir ļoti vienkārši, piemēram, kaķis, kuram nav ne sarežģīta poza, ne viņš ir kustībā, vai kur nav dažādas figūras viena otrai priekšā, A. Staka pirms tam skici netaisa. "Bet, ja poza ir sarežģītāka, grūtāka, - taisu," viņa saka un kā piemēru bērniem rāda grāmatā "Eža kažociņš" ilustrētu ainu, kur valdnieks mežā sastapis neparasto ežuli, kurš valkā drēbes un prot runāt cilvēku valodā. "Kēniņš, protams, ir ļoti pārsteigts. Un poza diezgan sarežģīta - kēniņš sēž zirga mugurā, viņš ir no sāniem, bet pleci pagriezušies pretskatā, dibens paliek no sāniem, un viņš vēl liecas uz leju, skatoties uz eži. Tā kā man šī poza šķita diezgan sarežģīta, taisīju skici." A. Staka smaidot piebilda, ka zīmējot vienmēr jāatceras, ka kāda vieta ir jāatstāj arī tekstam: "Nevaru tikai zīmēt un zīmēt, un nedomāt par to, kur paliks burti."

Kā izglābt vilku

Zīmējumus māksliniece veido ar pildspalvu, un tā esot tehniska viltība. Viņa paskaidro: "Jums noteikti ir bijis tā, ka, taisot zīmējumu, kāda vieta neizdodas. Un to padzēšat. Neizdodas vēlreiz, un atkal padzēšat. Un tā varbūt vēl vairākas reizes. Tajā vietā papīrs paliek nesmuks. Ar akvareli krāsojot, tā vieta bišķi savelsies, un isti labi tas vairs nav. Līdz ar to skices veidoju ar pildspalvu un uz ļoti švoka papīra viena ļoti vienkārša iemesla dēļ. Kad esmu uzskicējusi to, kas, man liekas, ir tas, kas vajadzīgs, tad es to uzlieku pret gaismas galdu un zīmējums izspīd cauri. Nemu īsto papīru un uz tā pārvelku tikai istās līnijas. Uz istā papīra es vairs neko nedzēšu, neko nelaboju, es ņemu un pārkopēju kārtīgi to, kas ir. Un izskatās, ka neesmu ne dzēsusi, ne plosīju-

Ilustratore Agija Staka bērniem atklāj, ka sarežģītiem zīmējumiem sākotnēji top skices.

sies, ne metusi kaut ko ārā, ka viss, ko skicēju, man sanācis, lai gan īstenībā varbūt bija citādi." Ja ir zīmējums, kurā ir atēlots daudz figūru, kā, piemēram, veidojot stāstā par zilonēnu Dambo ainu, kur viņš lido pa cirka arēnu un viņu vēro daudz cilvēku, dažādu emociju pārņemti, A. Staka iesaka izzīmēt katru. "Ja roku neizskicēsi cauri, tad ir lielāka iespēja, ka tur kaut kas mazliet nolauzies, nebūs proporcijas. Tāpēc labāk ir izzīmēt cauri, it kā tie cilvēki būtu caurspīdīgi. Tā ir drošāk, ka tur viss būs tā, kā vajag." Un pret gaismas galdu atkal pārvelkot tikai tās līnijas, kas vajadzīgas.

Ilustratore atklāj vēl vienu viltību savā darbā. "Es esmu zīmējusi peles un, kā redzat, esmu viņām nogriezušis nost galvas. Tas nav aiz jaunuma. Vienkārši sanācis tā, ka, uzzīmējot pelēnu, secināju, ka kustība būtu izteiksmīgāka, ja vairāk atlieku atpakaļ viņa galvu, jo ainā tai jāskatās uz augšu. Es - čiks! - nogriezu galvas galu nost un ar līmlenti pielīmēju istajā vietā. Ja dibens vai galva man ir šķitusi nepadevusies, es - čiks! - pielieku nākamo, tad nākamo, līdz liekas, ka tā varētu arī būt." Reizēm tēla rociņām vai kājiņām A. Staka šādā veidā uztaisa pat vairākas lapaspuses, lai saprastu, kas labāk der.

Ilustratora rokās ir iespēja arī ko mainīt. A. Staka stāsta, ka reiz izdevniecība pasūtījusi vairākas grāmatas - par trīs sivēntiņiem, septiņiem kazlēniņiem un Sarkangalvīti. Viennojošais visās ir vilks. Un viņš ir jaunais tēls. "Kad mans jaunākais dēls bija mažiņš un mēs aizgājām uz leļļu teātra izrādi par Sarkangalvīti, tur bija aina, ka vilks ir istabā un mednieks

lavās garām logam. Mans dēls viens pats sauca pa visu zāli, lai vilciņš bēg, jo viņam vilka bija žēl. Vilks jau nav vainīgs, ka negrib ēst zāli, ka nevar no tās pārtikt, jo viņam ir jāēd gaļa. Pēc idejas - vienmēr būs kāds, kuram vilka būs žēl. Tā kā pasakas tekstā izmaiņas veikt nevar - tā, lai vilks paliktu dzīvs, ilustratoram ir iespēja viņu "izglābt". Vai reālais vilks, kura vēders piebāzts ar akmeņiem, var lekrīst mazā akā, kurai vēl pa vidū ir nullis? Protams, nē."

Turpinājums mākslas pulciņā

"Pamanīju, ka diezgan daudziem bērniem iezagās doma, šaubas, vai tāds pasākums varētu būt interesants, jo tā būs bibliotēka, kur jāsēž un jāklaušās. Taču, stāvot un nemanāmi vērojot no malas, varēju tikai pabrīnīties par ieinteresētajiem mazajiem degungaliem, kuri izstiepti uz augšu, uzspicētajām, ziņkārīgajām auštelēm, kad Agija uzdeva jautājumus," par saviem audzēkņiem priecājās skolotāja E. Gorbante. "Pasākuma beigās dzirdēju komplimentu, cik man paklausīgi bērni."

Praktiskā nodarbība, kur A. Staka mācīja zīmēt dažādus dzīvniekus, bērnus tā aizrāvēsi, ka viss vēl turpinājies mākslas pulciņā. "Viens ir skaidrs - mums "Vaduguni" noteikti jāiegādājas kāda Agijas Stakas grāmata. Pozitīvs pasākums, tādu mums derētu vairāk." Kopā būšana, intereses, kuras vieno bērnus, ir viens no vērtīgākajiem ieguvumiem pēc tikšanās ar pazīstamo ilustratoru. "Māksliniece ir slavens cilvēks, autoritāte, un bērniem bija iespēja ar viņu darboties kopā," vēl vienu ieguvumu min pedagogo, norādot, "kas tāds pie mums negadās bieži".

A. Staka savā feisbukā profilā raksta, ka ļoti, ļoti patikusi tikšanās ar liepājniekiem. "Ārkārtīgi sirsnīgas un mīlas, gādīgas bibliotekārites. Paldies! Aizrautīga, lieliska mākslas skolotāja, kurai ik audzēknis ir svarīgs - ne tikai, lai nāk un zīmē, bet arī šo bērnu nākotne, tālākās iespējas, dvēseles stāvoklis, panākumi. Nez, vai jūs, liepājnieki, pat pilnībā apjaušat, kā jums paveicies."

Līgita Kupčus-Apēna

UZZIŅAI

Mākslinieces un ilustratores Agijas Stakas zīmējumi jau vairāk nekā 20 gadu iepriecina bērnus un pieaugušos. Kopš 1991. gada veidojusi ilustrācijas aptuveni 200 grāmatām. Māksliniece ilustrējusi gan latviešu un cittautu pasakas un autordarbus, gan pašas sarakstītas un ilustrētas pasakas "Āpsēns Pēcis negrib mazgāties", "Āpsēns Pēcis un brīnumbrilles" un "Āpsēna piedzīvojums". Veidojusi ilustrācijas periodiskajiem izdevumiem, reklamām, e-grāmatām, spēlēm, suvenīriem. Regulāri zīmē pastkartes, puzzles, spēles u.c. Māksliniece 2013. gadā par grāmatu ilustrēšanas darbu saņēmusi Pastariņa balvu bērnu literatūrā, kā arī bijusi nominēta starptautiskajai Jāņa Baltvilka balvai bērnu un jauniešu literatūrā. Par zīmējumu veidošanu māksliniece teikusi, ka tas vienmēr ir interesants process, jo ne tikai zīmējumi, bet arī sadarbība ar katru grāmatas autoru atšķiras - vieni ir ļoti strikti savā vīzijā par to, kā zīmējumam vajadzētu izskatīties, taču citi ļāvu fantāzijai.

Avots: Kurzemes Vārds

Datums: 20-01-2023

Ķekavas novada pašvaldības centrālo bibliotēku turpmāk vadīs Maija Škapare

8. februārī Ķekavas novada domes sēdē par Ķekavas novada centrālās bibliotēkas direktori apstiprināta Maija Škapare.

Savu profesionālo pieredzi vairāk nekā desmit gadu garumā Maija Škapare uzkrājusi Latvijas Universitātes bibliotēkā, kur strādājusi par galveno bibliotekāri un bibliotēkas nodaļas vadītāju Sociālo zinātņu, Pedagoģijas un psiholoģijas, kā arī Juridiskajā un Datorikas fakultātē. No 2013. gada līdz 2014. gadam bijusi vecākā bibliotekāre Baložu pilsētas bibliotēkā.

Ķekavas novada centrālās bibliotēkas jaunā direktore iecerējusi „veidot Ķekavas novada centrālo bibliotēku par informācijas, kultūras un sabiedriskās saskarsmes centru, nodrošinot kvalitatīvus, vietējās sabiedrības vajadzībām atbilstošus informācijas pakalpojumus, kā arī sniedzot atbalstu vietējās sabiedrības dzīves kvalitātes uzlabošanā un attīstībā”.

Kā ilgtermiņa attīstības prioritātes Maija Škapare noteikusi kultūras mantojuma saglabāšanu, mūzizglītības pakalpojumu klāsta attīstību, kā arī bibliotēkas digitālo pakalpojumu attīstīšanu un vienotas tīmekļa vietnes izstrādi novada bibliotēkām. Jau šajā gadā plānots veidot virtuālās izstādes, organizēt medijpratības un informācijpratības nodarbības skolēniem, kā arī piedāvāt mūzizglītības aktivitātes pieaugušajiem, sniedzot atbalstu digitālo rīku lietošanā un organizējot dažādus tematiskos pasākumus.

Sveicam jaunajā amatā un vēlām veiksmi ieceru realizēšanā!

Administratīvā pārvalde

Pociema bibliotēkā iepazīstina ar vietējo talantiem

Pociema bibliotēkā šomēnes skatāma pociemieša Aigara Buknes radošo darbu izstāde. Viņš priecē ar skaistām lietišķām no koka, plastikāta un citiem materiāliem. Ir arī praktiski darinājumi – lukturīši, atslēgu piekariņi. Meistara veidotos dekorus var aplūkot arī vietējā kultūras namā. Pociema bibliotēkas vadītāja Talita Atvare šogad iecerējusi grāmatu krātuvē parādīt Katvaru pagasta iedzīvotāju radošumu, viņu talantus. Martā cildinās Pociema gardāko pīrāgu, plātsmaižu un cepumu cepēju Sarmīti Strazdiņu, kuru vietējie zina arī kā darbīgu daudzdzīvokļu mājas pārvaldnieci.

Staiceles bibliotēkā viesojās Gunārs Jākobsons

21. februāris visā pasaulē ir Starptautiskā dzimtās valodas diena. Katru gadu to atzīmē arī Staiceles bibliotēka. Pirms pandēmijas ar staiceliešiem par vārda spēku runāja Rīgas Stradiņa universitātes docētāja un SIA *Baltic Communication Partners* vadītāja Vita Savicka. Savukārt šogad uz tikšanos bija uzaicināts cilvēks, kura darbarīks ir dzimtā valoda – diktors, sporta un dziesmu svētku komentētājs, raidījumu veidotājs Gunārs Jākobsons. Sarunas laikā iepazīnām cilvēku, kura dzīves gājumu bieži noteikušas nejausības. Nejausi izlasījis sludinājumu par konkursu uz diktora vietu Latvijas Radio, viņš nolēma piedalīties, bet lielas konkurences dēļ palika otrs. Kolēģu mudināts, nolēmis kļūt par komentētāju – vispirms sporta (galvenokārt futbola un hokeja). Spēles komentētas kopā ne tikai ar treneriem, bijušajiem spēlētājiem, bet pat ar aktrisi Veltu Skursteni un citiem Latvijas Nacionālā teātra aktieriem. Tikai pierādot sevi darbā, varējis doties uz 13 olimpiskajām spēlēm kā Latvijas Radio akreditētais sporta komentētājs.

Tikšanās laikā neizpalika dažādi stāsti par kurioziem, emocijām un sastaptajiem cilvēkiem. – *Sidnejas olimpisko spēļu laikā pie mums pienāca puskaits ar krāsu noziedies mīļis – aborigēns – un aicināja ar viņu par dolāru nofotografēties. Kad fo-*

Gunārs Jākobsons sniedz autogrāfu pasākuma apmeklētājam Valentīnai Andrejevai

*togrāfija bija gatava, vīrs izrādīja lielāko viesmīlību, visā nopietnībā vaicājot, vai es nevēloties viņa sievu, – atcerējās komentētājs. Vēl uzinājām, cik nopietns darbs bijis jāiegulda, komentējot Dziesmu un deju svētkus. Precīzi jāiepazīst deju soļi, tērpu krāsu kombinācijas, jo viss koncerts jāpasniedz caur valodu. Gunārs nav kaunējies padomu prasīt pat virsvadītājiem. Svarīgs dzīves posms, kā uzsver pats raidījumu veidotājs, bijis darbs *Mikrofonā*. Nozīmīga bija *Mikrofona* dziesmu aptauju rīkošana 17 gadu garumā, darbs kopā ar uzticamām kolēģēm Ausmu Indriksoni, Liu Guļevsku, Sandru Glāzupu. Sadarbībā ar Sandru ierakstīta pirmā kopīgi dziedātā dziesma *Radio divi lai skan*. Ja velnam atdod ma-*

zo pirkstiņu, tad viņš paņēmu visu roku, un nu jau kopā ar Kasparu Markševicu tapusi dziesma *Laiņi lūgti*, kas piedalās šī gada *Latvijas Sirdsdziesma* aptaujā. Tā ir dziesma, kurā skan arī mutes harmonikas, un tikšanās beigās par šo viesi prasmi varēja pārliecināties visi klātesošie. Klausījāmie gan mūzikā, gan pašā dzejas lasījumos. Noslēdzot tikšanos, G. Jākobsons vēlēja dzimtajai valodai būt noturīgai, katram padomāt par savas valodas lomu, kas veido saikni starp pagātni, tagadni un nākotni, un, lasot grāmatas, izkopt literāro valodu!

Anita STROKŠA,
Staiceles pilsētas bibliotēkas vadītāja
Intas MEISTERES foto

Avots: Auseklis
Datums: 22-02-2023

Izdotot dzīvnieku attēlus skaistos dūraiņos

Kristīne Briede

Kā zina sacīt kādi no vienkāršākās profesijas pārstāvjiem, proti, bibliotekāriem, — viņu kopā sanāksanas reizēs novada bibliotēkū semināros ir iespēja uzzināt arī par kolleģu talantiem, kurus gribas kā skaistus paklājus izklāt arī savas bibliotēkas krājuma akcentam. Tā sanācis ar Nogales bibliotēkas vadītājas Vinetas Reines aditajiem cimdiem, kuri pavisam noteikti pie sirds kā dadžiņi piekertos katram dzīvniekmīlim, jo tajos izadīti dažādi dzīvnieku tēli. Viņas veikums pašlaik aplūkojams Dundagas pagasta bibliotēkā.

Ciemojoties Nogales bibliotēkā, kur valda mazo lauku bibliotēku šarms, tās vadītāja Vineta Reine, kad tiek jautāts, vai viņa ir čakla cimdū adītāja, sirsnīgi smejas, ka drīzāk jau pieskaitāma pie slinkajām adītājām, jo šim vaļaspriekam laiks visbiežāk atliekot tikai decembrī. «Un arī bieži ir tā, ka vienkārši negribas adīt. Uz Ziemassvētkiem saprotu, ka vajadzētu taču kaut ko, bet šajā sezonā varbūt četrus pārus uzadu. Izstādē Dundagā ir tie cimdi, kas sakrājušies, jo visbiežāk jau tie tiek uzdāvināti, — vienkārši atnāk doma, ka vajag kādu iepriecināt. Mana vīramāte ada Rigas salonam, un viņa nedēļā uzada ražēnu skaitu. Pēc tam cimdū tiek sūtīti japāņiem, jo tur tie ir lielā cieņā. Viņa ada no dabīgās vilnas, bet man tā nodarbe norit pavisam citādāk. Man patīk arī latviskie raksti, bet gribējās kaut ko neredzētāku un jaunu. Es cimdū izadīto attēlu pati nezīmēju, jo tas būtu pārāk sarežģīti, bet to atrodu jau gatavu. Geometriskās figūras — tās šķiet vieglāk izadāmas. Cerams, ka pa šo ziemas laiku paspēšu uzadīt cimdus, uz kuriem redzams ezītis mig-

lā. Man vajag un gribas kaut ko interesantu! Sākumā, protams, mani adījumi bija vienkāršāki, jo nebiju pārliecināta, ka es to varu izdarīt, bet pēc tam jau domāju — interesanti, ko vēl varu paveikt? Cimdū ārpusīti izadīt ir diezgan grūti, jo gluži kā matemātikā — visu laiku ir jārēķina un jāskaita. Ir, protams, bijis tas ierastais sīzēts, kad uzadu, bet pēc tam pusi no cimdū izārdū, jo redzu, ka bijusi kļūda. Jā, ir jābūt ļoti pacietīgam. Bet ko tad citu zīmēt darīt? Ja ir iedvesma, tad lasu grāmatas vai adu. Agrāk adīju arī džemperus, zeķes, maučus, bet tagad pa reizei uzmeistarēju pa kādai apaļšallei. Bet es adu lēni un nekur nesteidzos,» smaidot stāsta Vineta Reine, uz kuras cimdiem rotājas suns, astoņkājis, ūpis, briedis un citi dzīvnieki.

Pelēks un balts — kā jau latvietim — pavisam mīļš

Izstādē Dundagā aplūkojami vairāk nekā 15 Vinetas adīto cimdū pāri. Jautāta, vai pati arī rokas silda savos dūraiņos, viņa teic, ka dzīvotajam laikā, kad nav lielo pastaigu, bet vairāk ir pārskrējieni, tāpēc tūntulēšanās nav nepieciešama, bet kādu reizi gan savus adījumus uzvelkot.

«Man patīk pelēkās krāsas. Kad meklēju krāsu risinājumus, tad visbiežāk atrodu pelēko un balto. Baltais man ir visos cimdos. Parasti izmantoju divas krāsas, jo tad, ja vēl kāda būtu klāt, piņķerēšanās būtu lielāka (smejas). Man arī ļoti patīk lillā krāsa. Nesen zvanīja no Jēkabpils muzeja, lūdzot, lai uzadu viņiem lūsus. Viņiem šis dzīvnieks ir ģerbonī. Internetā izstādes reklamā bija redzējuši manus cimdus. Teicu, ka neapņemos to darīt. Nevaru tā apsollt, ja nezīnu, vai gribēsies to darīt. Un tur jau ar vienu pāri nepietīktu. Esmu tāda, ka varu nedēļu neadīt, ja man negribas to darīt. Tad atkal adu. Man ir cimdi, kurus saliekot kopā, sanāk lapsiņa.

Un tāds pats risinājums ir ar lūsi. Varbūt arī tos uzādīšu, nezīnu. Citreiz atrodu zīmējumu un saprotu, ka uz viena cimdū tas nesaies. Tad ir tas interesantais brīdis, kad ienāk prātā ideja, ka, saliekot abus cimdus kopā, sanāktu pilnais zīmējums. Gan jau nesmu vienīgā, kas tāds ada. Noteikti ir kādi, kam tas sanāk vēl labāk un skaistāk. Un tas jau ir labi,» domas pauž bibliotēkas vadītāja, parādot savu jaunāko veikumu — skaistos dūraiņus ar aļņiem. Tos adīt bijis vienkāršāk, jo tajos vairāk ir geometrisko figūru un nesot bijis tik daudz jādama un jāskaita.

Grāmatu favorītes — detektīvomāni

Sarunas laikā bibliotēkā, šķiet, muļķīgi būtu nepajautāt tās vadītājai par viņas pašas mīļāko lasāmvielu. Vispopulārākā atbilde, kad novadniekam tiek jautāts par iecienītāko grāmatu žanriem, ir — detektīvomāni, un Nogales bibliotēkas vadītāja šo faktu tikai apstiprina, jo arī viņa to iecienījuši visvairāk.

«Es domāju, ka jebkura grāmatā bagātina cilvēku un valodu. Galvenais ir lasīt. Man personīgi televīzija nespēj tā aizraut. Vienīgi ziemā esam aizraušies ar biatlona sacensību skatīšanos. Jūtam līdzī savējiem. Tur ir tāds azarts! Es gan pati nevarētu uzkāpt uz slēpēm un mesties no kalna, bet skatīties man patīk. Tāpat kalnu slēpošanu, bobsleju. Man ļoti patīk arī dzīvnieki, ko noteikti var nojaust arī pēc cimdiem, un mana kaislība ir suņi — tieši lielie. Ja runājam par radošām iedvesmēm, tad man gribas arī paminēt vīdi, piemēram, skaisti uzklājot galdu, atrodot kaut

Nogales bibliotēkas vadītāja Vineta Reine ada pēc iedvesmas, sevi ar piespiešanos īpaši neapgrūtinot, bet rezultāts — neierasts un uzreiz pamanāms.

Dūraiņi ar aļņiem — viņas pēdējais veikums.

Lai arī daudz cimdū pāru ir uzdāvināti, izstādei Dundagas pagasta centrālajā bibliotēkā atradušies kādi Vinetas Reines iekrājumi. Edgara Lāča foto

Rojas bibliotēkā atver jaunu grāmatu

Decembra pēdējās nedēļas ceturtdienā Rojas pagasta bibliotēkā svinējām novadnieces, sertificētas psihoterapijas speciālistes Ilzes Graudiņas-Akmenes romāna «Šeit nav nekāda bēdu leja» atvēršanas svētkus.

Autores pirmā publikācija bija raksts par rakstnieku Jāni Veseli «Teiksma par kādu mūžu» laikrakstā «Izglītība», pirmās prozas publikācijas — stāsti «Cietuma mirzums» un «Siena» laikrakstā «Literatūra. Māksla. Mēs». Pirmais romāns «Papīra debesis, audekla zeme» 1998. gadā godalgots žurnāla «Karogs» un R. Gerkena romānu konkursā. 2000. gadā šī konkursa godalgu ieguva arī viņas romāns «Bēgošais krasts».

«Ir vēls rudens 21. gadsimta sākumā, un psihiatriskajā slimnīcā praksē ierodas psiholoģijas studente Helga, kura ir apņēmības pilna palīdzēt slimnīcas pacientiem un pierādīt, ka vieta, kurā viņi nokļuvuši, nav visnedzēšams zīmogs un bēdu leja, bet gan ceļš uz atveseļošanu un sevis pieņemšanu. Palīdzot risināt pacientu problēmas, kaislīga psiholoģijas studente mēģina tikt skaidrībā pati ar savu privāto dzīvi, kurā pieņemti svarīgus lēmumus nesokas nemaz tik viegli...» — rakstīts Ilzes Graudiņas-Akmenes jaunās grāmatas «Šeit nav nekāda bēdu leja»

Pasākuma apmeklētāji, kuri bija paspējuši jauno romānu izlasīt, atzina, ka noteikti gribēs to izlasīt vēlreiz, jo tā ir «grāmata, kas paliek prātā, grāmata ar pēcgaršu». Vidū — grāmatas autore Ilze Graudiņa-Akmene.

anotācijās. Jāpiebilst, ka romāns iznācis laikā, kad sabiedrībā valda liela spriedze, kad psihologu un psihoterapeitu palīdzība vajadzīga daudziem.

Tikšanās laikā uzzinājām, ka sākotnēji romāna nosaukums bijis iecerēts «Tālās balsis», kā tapis esošais nosaukums, un, protams,

atbildes uz klausītāju uzdotajiem jautājumiem. Gan par grāmatu — kā un kad radās ideja, kā top autoros darbi, vai var rakstīt jebkur

un jebkurā laikā, un ko darīt tad, ja nerakstās? Gan uz jautājumiem autorei kā psihoterapeitei — kad cilvēks ir laimīgs, vai psihiskās slimības ir pārmantojamas, kādas mēdz būt pirmās depresijas pazīmes u.c.

Bija prieks, ka pasākuma apmeklētāji, kuri bija paspējuši jauno romānu izlasīt, izsacīja savas domas un izjūtas. Pirms pasākuma mudinājām grāmatu lasīt ātri, lai paspētu to piedāvāt arī citiem. Vairāki izlasījušie atzina, ka noteikti gribēs romānu izlasīt vēlreiz, jo tā ir «grāmata, kas paliek prātā, grāmata ar pēcgaršu. Piesaistīja optimisms ar dubulto nolīgumu jau virsrakstā — «Šeit nav nekāda bēdu leja». Uzrunāja galvenās varones Helgas attieksme pret darbu un pacientiem. Ja dakteri būtu tādi, mūsu medicīna būtu citādāka nekā šodien. Interesanti bija sekot milstības trijstūrim *Helga—Eižens—Ritums* un Helgas izvēlei. Grāmata iznēsāta, pārdomāta, papildināta kā skaista smilšu pils jūrmalā. Uzteicama valoda. Spilgti raksturoti tēli — gan ārējā izskata tēlojumā, gan viņu rīcībā.»

Lai autori radošs noskaņojums jaunās grāmatas tapšanā! Kāda tā būs? Gaidīsim!

Irēna Sviņiņa,
Rojas bibliotēkas vadītāja